Νεκροί στα διυλιστήρια, στα εργοστάσια, στα απανταχού κάτεργα – Κράτος και κεφάλαιο δολοφονούν- Αντιεξουσιαστική Κίνηση Αθήνας

Στις 9 Οκτώβρη, σημειώνεται έκρηξη στις εγκαταστάσεις της Motor Oil στους Αγίους Θεοδώρους, κατά τη διάρκεια εργασιών συντήρησης, με αποτέλεσμα τον θανατηφόρο τραυματισμό δύο εργαζομένων.
Πίσω από τις λαμπερές βιτρίνες της επιχειρηματικής ανάπτυξης, τα success stories και τους οικονομικούς δείκτες, κρύβονται τα κάτεργα της μισθωτής σκλαβιάς. Εκεί όπου η παραγωγή δεν πρέπει να σταματά, όπου τα κέρδη των αφεντικών προηγούνται των ανθρώπινων αναγκών και η ζωή των εργαζομένων λογίζεται αναλώσιμη. Για άλλη μια φορά, ο θάνατος βαφτίζεται εργατικό δυστύχημα και η εργοδοτική ευθύνη χάνεται πίσω από τις διαβεβαιώσεις για την ασφάλεια και την τήρηση των προβλεπόμενων διαδικασιών.
Η έκρηξη στη Motor Oil δεν αποτελεί ένα μεμονωμένο περιστατικό, αποκομμένο από την πραγματικότητα της καπιταλιστικής παραγωγής. Στα διυλιστήρια, στα εργοστάσια, στις σκαλωσιές και στους δρόμους συμπυκνώνεται η ίδια βαρβαρότητα: εντατικοποίηση της εργασίας, επισφάλεια, εργολαβοποίηση, ανεπαρκής προστασία, εργοδοτική τρομοκρατία. Μια καθημερινότητα όπου οι εργαζόμενοι καλούνται να διακινδυνεύουν τη ζωή τους για ένα μεροκάματο, προκειμένου να εξασφαλίσουν την επιβίωσή τους.
Στο καθεστώς αυτό, το κράτος αποτελεί διαχρονικά αρωγό της εργοδοτικής ασυδοσίας. Με τις πολιτικές του επιλογές, την αποδυνάμωση των εργασιακών δικαιωμάτων και την υποβάθμιση της προστασίας των εργαζομένων, διαμορφώνει τους όρους για την αναπαραγωγή της εκμετάλλευσης. Η ανάπτυξη που ευαγγελίζονται κράτος και αφεντικά μεταφράζεται για εμάς σε έναν διαρκή αγώνα επιβίωσης, ενώ για εκείνους σε συσσώρευση πλούτου και εξουσίας.

Οι δύο νεκροί εργάτες δεν είναι αριθμοί σε μια στατιστική ούτε μια ακόμη τραγωδία. Είναι τα θύματα μιας συνθήκης που θέλει τις ζωές μας υποταγμένες στις ανάγκες της παραγωγής και την ασφάλειά μας εξαρτημένη από τις προτεραιότητες των αφεντικών. Τα ακριβή αίτια και οι ευθύνες για την έκρηξη οφείλουν να διερευνηθούν σε βάθος, χωρίς συγκάλυψη και χωρίς να μετατραπεί η υπόθεση σε μια ακόμη διαδικασία εκτόνωσης της κοινωνικής οργής.

Η Motor Oil έχει τα χέρια της βαμμένα με αίμα και αυτό δεν περιορίζεται στα όρια των διυλιστηρίων της. Ο όμιλος Βαρδινογιάννη συμμετέχει στο ευρωπαϊκό στρατιωτικό πρόγραμμα Sentinel, από κοινού με την Intracom Defense, θυγατρική της κρατικής ισραηλινής πολεμικής βιομηχανίας Israel Aerospace Industries (IAI), η οποία προμηθεύει με πολεμικό υλικό τον ισραηλινό στρατό και έχει αναπτύξει οπλικά συστήματα που χρησιμοποιούνται στις επιχειρήσεις στη Γάζα. Την ώρα που ο παλαιστινιακός λαός βιώνει τη βαρβαρότητα του πολέμου, η επιχειρηματική κερδοφορία διαπλέκεται με την πολεμική βιομηχανία και τους μηχανισμούς της στρατιωτικής ισχύος. Από τα διυλιστήρια και τα εργολαβικά συνεργεία μέχρι τα πεδία των πολεμικών επιχειρήσεων, οι ζωές μας υποτάσσονται στις επιταγές του κεφαλαίου. Η αλληλεγγύη στους εργαζόμενους και στον αγωνιζόμενο παλαιστινιακό λαό είναι κομμάτι του ίδιου αγώνα ενάντια στην εκμετάλλευση και την κρατική βαρβαρότητα.

Να το πάρουμε αλλιώς. Να μη συνηθίσουμε τον θάνατο στους χώρους εργασίας. Να σπάσουμε την απομόνωση, να στηριχθούμε στις συλλογικές μας δυνάμεις, να συγκρουστούμε με τους εκβιασμούς κράτους και αφεντικών.

Απέναντι στην εκμετάλλευση και την εργοδοτική αυθαιρεσία, η απάντησή μας βρίσκεται στην αυτοοργάνωση, στην αλληλεγγύη και στον αγώνα. Γιατί μόνο μέσα από τη συλλογική αντίσταση μπορούμε να διεκδικήσουμε ζωές που δεν θα μετριούνται με βάση τα κέρδη τους.

ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΡΓΟΔΟΤΙΚΗ ΒΑΡΒΑΡΟΤΗΤΑ
ΟΙ ΖΩΕΣ ΜΑΣ ΠΑΝΩ ΑΠΟ ΤΑ ΚΕΡΔΗ ΤΟΥΣ
ΑΓΩΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ
Αντιεξουσιαστική Κίνηση Αθήνας

Έτσι απλά θα πούμε πάλι, άλλος ένας νεκρός εργάτης εν ώρα εργασίας – Χειρονομία – Αντιεξουσιαστική Κίνηση

Στηρίζουμε την πανοικοδομική απεργία.
Τετάρτη | 24/6 | 10:00 | Εργατικό Κέντρο

Όσο κι αν μας αρέσει να λέμε ότι δεν πρέπει να συνηθίσουμε τον θάνατο κι ότι δεν θα αφήσουμε αναπάντητη άλλη μια εργατική δολοφονία, ο σκληρός ρεαλισμός έρχεται με πάταγο να μας διαψεύσει και να μας επαναφέρει στην πραγματικότητα. Μόνο το 2025 είχαμε 201 νεκρούς στα κάτεργα της εργοδοσίας στην Ελλάδα, μόνο για το χρονικό διάστημα από το 2025 έως σήμερα έχουν σκοτωθεί συνολικά 45 οικοδόμοι κατά την διάρκεια της εργασίας τους. Ο τελευταίος; Αλβανός εργάτης, πατέρας 2 παιδιών καταπλακώθηκε από μπάζα σε έργα όμβριων υδάτων στη Βουνοπλαγιά Ιωαννίνων, γιατί ο εργολάβος που είχε αναλάβει το έργο για λογαριασμό του Δήμου Ζίτσας δεν είχε φροντίσει, ως όφειλε, να τοποθετήσει το απαραίτητο προστατευτικό τελάρο.

Γιατί; Επειδή η δουλειά πρέπει να γίνει γρήγορα και όσο το δυνατόν πιο οικονομικά, για να κονομήσει δηλαδή ο εργολάβος όσα περισσότερα μπορεί.

Γιατί; Επειδή οι ελεγκτικοί μηχανισμοί, όπως η Επιθεώρηση Εργασίας, είναι πλήρως υποβαθμισμένοι και υπάρχουν συνολικά 6 επιθεωρητές για όλη την Ήπειρο και την Κέρκυρα. Η Επιθεώρηση Εργασίας, βέβαια, γνωρίζουμε πολύ καλά πως για να φτάσει σε σημείο να προβεί στον οποιονδήποτε έλεγχο, θα πρέπει να αποκλεισθούν πρώτα ορισμένες κατηγορίες εργοδοτών : όλες οι μεγάλες βιομηχανίες της περιοχής που δρουν ανεξέλεγκτα και σε κοινή θέα όσον αφορά τις συνθήκες εργασίας που επικρατούν στα εργοστάσια της περιοχής και όλοι οι «μικρότεροι» εργοδότες που

τυχαίνει να έχουν στο Σ.ΕΠ.Ε κάποιον φίλο ή γνωστό.

Γιατί; Επειδή ο νεοφιλελευθερισμός επελαύνει και η ζωή κοστολογείται ακόμα φθηνότερα απ' ό,τι πριν μερικές δεκαετίες. Το βάρος πέφτει στο άτομο που πρέπει να μάθει να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της εποχής, να είναι ευέλικτο, γρήγορο, να σκύβει το κεφάλι και να αντέχει τα εξαντλητικά ωράρια και τη γενικότερη επισφάλεια της εργασίας.

Στον διακηρυγμένο πόλεμο ενάντια στους εργαζόμενους από την εργοδοσία, που κρύβεται πίσω από τις κυβερνητικές διευκολύνσεις, την ασυδοσία όλων των ελεγκτικών μηχανισμών και την σιωπή της πλειοψηφίας της κοινωνίας, που στέκεται αμήχανη μπροστά σε αυτήν την πραγματικότητα, η απάντηση πρέπει να είναι πολύπλευρη. Περιλαμβάνει την μαζική κοινωνική ανυπακοή και άρνηση των εργαζομένων να υποταχθούν μπροστά στα φαινόμενα εργοδοτικής ασυδοσίας, την ενίσχυση των σωματείων και των οργανώσεων που δυσκολεύουν την ζωή των αφεντικών, την κοινωνική κατακραυγή που θα πρέπει να συνοδεύει πάντοτε όποιον εργοδότη δεν πράττει τα απαραίτητα και προτιμάει να κοιτάει μοναχά τα δικά του συμφέροντα.

ΠΟΛΕΜΟ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΤΩΝ ΑΦΕΝΤΙΚΩΝ

Χειρονομία – Αντιεξουσιαστική Κίνηση

(Ανοιχτή Συνέλευση κάθε Πέμπτη στις 8μμ στον ΕΚΧ Αλιμούρα – Αραβαντινού 6 εντός στοάς)

Έτσι απλά θα πούμε πάλι, άλλος ένας νεκρός εργάτης εν

ώρα εργασίας – Χειρονομία Αντιεξουσιαστική Κίνηση

Όσο κι αν μας αρέσει να λέμε ότι δεν πρέπει να συνηθίσουμε τον θάνατο κι ότι δεν θα αφήσουμε αναπάντητη άλλη μια εργατική δολοφονία, ο σκληρός ρεαλισμός έρχεται με πάταγο να μας διαψεύσει και να μας επαναφέρει στην πραγματικότητα. Μόνο το 2025 είχαμε 201 νεκρούς στα κάτεργα της εργοδοσίας στην Ελλάδα, μόνο για το χρονικό διάστημα από το 2025 έως σήμερα έχουν σκοτωθεί συνολικά 45 οικοδόμοι κατά την διάρκεια της εργασίας τους. Ο τελευταίος; Αλβανός εργάτης, πατέρας 2 παιδιών καταπλακώθηκε από μπάζα σε έργα όμβριων υδάτων στη Βουνοπλαγιά Ιωαννίνων, γιατί ο εργολάβος που είχε αναλάβει το έργο για λογαριασμό του Δήμου Ζίτσας δεν είχε φροντίσει, ως όφειλε, να τοποθετήσει το απαραίτητο προστατευτικό τελάρο.

Γιατί; Επειδή η δουλειά πρέπει να γίνει γρήγορα και όσο το δυνατόν πιο οικονομικά, για να κονομήσει δηλαδή ο εργολάβος όσα περισσότερα μπορεί. Γιατί; Επειδή οι ελεγκτικοί μηχανισμοί, όπως η Επιθεώρηση Εργασίας, είναι πλήρως υποβαθμισμένοι και υπάρχουν συνολικά 6 επιθεωρητές για όλη την Ήπειρο και την Κέρκυρα. Η Επιθεώρηση Εργασίας, βέβαια, γνωρίζουμε πολύ καλά πως για να φτάσει σε σημείο να προβεί στον οποιονδήποτε έλεγχο, θα πρέπει να αποκλεισθούν πρώτα ορισμένες κατηγορίες εργοδοτών : όλες οι μεγάλες βιομηχανίες της περιοχής που δρουν ανεξέλεγκτα και σε κοινή θέα όσον αφορά τις συνθήκες εργασίας που επικρατούν στα εργοστάσια της περιοχής και όλοι οι «μικρότεροι» εργοδότες που τυχαίνει να έχουν στο Σ.ΕΠ.Ε κάποιον φίλο ή γνωστό.

Γιατί; Επειδή ο νεοφιλελευθερισμός επελαύνει και η ζωή κοστολογείται ακόμα φθηνότερα απ’ ό,τι πριν μερικές δεκαετίες. Το βάρος πέφτει στο άτομο που πρέπει να μάθει να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της εποχής, να είναι ευέλικτο, γρήγορο, να σκύβει το κεφάλι και να αντέχει τα εξαντλητικά ωράρια και τη γενικότερη επισφάλεια της εργασίας.

Στον διακηρυγμένο πόλεμο ενάντια στους εργαζόμενους από την εργοδοσία, που κρύβεται πίσω από τις κυβερνητικές διευκολύνσεις, την ασυδοσία όλων των ελεγκτικών μηχανισμών και την σιωπή της πλειοψηφίας της κοινωνίας, που στέκεται αμήχανη μπροστά σε αυτήν την πραγματικότητα, η απάντηση πρέπει να είναι πολύπλευρη. Περιλαμβάνει την μαζική κοινωνική ανυπακοή και άρνηση των εργαζομένων να υποταχθούν μπροστά στα φαινόμενα εργοδοτικής ασυδοσίας, την ενίσχυση των σωματείων και των οργανώσεων που δυσκολεύουν την ζωή των αφεντικών, την κοινωνική κατακραυγή που θα πρέπει να συνοδεύει πάντοτε όποιον εργοδότη δεν πράττει τα απαραίτητα και προτιμάει να κοιτάει μοναχά τα δικά του συμφέροντα.

ΠΟΛΕΜΟ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΤΩΝ ΑΦΕΝΤΙΚΩΝ
Χειρονομία – Αντιεξουσιαστική Κίνηση
(Ανοιχτή Συνέλευση κάθε Πέμπτη στις 8μμ στον ΕΚΧ Αλιμούρα – Αραβαντινού 6 εντός στοάς)

Editorial | Η πολλή δουλειά τρώει τον εργαζόμενο

του Βασίλη Καραπάνου

«Η επαγγελματική ζωή είναι σαν τη σαβάνα, και στη σαβάνα υπάρχουν ζέβροι, αλλά υπάρχουν και λιοντάρια».

«Υπάρχουν και αμοιβάδες, απολιθωμένες μέδουσες, μουνόψειρες που ψήνονται στον ήλιο, γυμνοσάλιαγκες που έχασαν το δρόμο τους και κακόμοιροι αρουραίοι!»…

Το παραπάνω απόσπασμα βρίσκεται στο βιβλίο του Φρεντερίκ Φαζαρντί «Ένας βρεγμένος καραγκιόζης» (Εκδόσεις των Συναδέλφων, μετάφραση Γιάννης Καυκιάς), θα μπορούσε όμως να

είναι και μία τυπική κομπορρημοσύνη ενός γιάπη ή ενός στελέχους της Νέας Δημοκρατίας καθώς αποθεώνει το νέο νομοσχέδιο για την εργασία. *Αυτό που ονομάζουμε κοινωνία, δεν είναι παρά το σκηνικό της μάχης, όπου για να επιβιώσεις πρέπει να φανείς δυνατός, πιο δυνατός από τον διπλανό σου και ικανός να προσαρμοστείς σε όλες τις συνθήκες.*

Το νέο εργατικό νομοσχέδιο, διά χειρός Χατζηδάκη, έρχεται για να ευθυγραμμίσει την Ελλάδα με τις ανάγκες του κεφαλαίου για ελαστική, επισφαλή και φθηνή εργασία. Έρχεται για να ανατρέψει παγιωμένες αντιλήψεις για το 8ωρο, για τις αργίες, για το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα στην απεργία, για τον ρόλο των σωματείων και πολλά άλλα. Εκτός όλων αυτών, στην πραγματικότητα, επιδιώκει τη μετάβαση σε μία νέα εποχή κοινωνικών και οικονομικών σχέσεων, σε μία εποχή όπου ο εργαζόμενος θα βρίσκεται απομονωμένος και συνθλιμμένος ανάμεσα στις συμπληγάδες της γραφειοκρατίας από τη μία και στις αδηφάγες επιταγές των αφεντικών από την άλλη. Η κοινωνική απομόνωση των εργαζόμενων, η εξάλειψη της συλλογικής φωνής τους, η λογική «ο καθένας για την πάρτη του», βεβαίως και δεν ενισχύει τη θέση τους στην αγορά εργασίας. Κι αυτό είναι γνωστό. Μπορεί ο νεοφιλελευθερισμός να έχει την ικανότητα να εξυψώνει τα πιο εγωιστικά ένστικτα, όμως τελικά η ζούγκλα της αγοράς εργασίας έχει προκαθορισμένους ρόλους, μοιρασμένους και χιλιοπαιγμένους από τα αρπαχτικά που θέτουν τους «κανόνες».

Το μοτίβο, λοιπόν, της κυβέρνησης των «αρίστων» μοιάζει πολύ με τη θατσερική αντίληψη ότι δεν υπάρχει κοινωνία, παρά μόνο άτομα. Το άτομο, μάλιστα, καλείται μέσα σε αυτόν τον κυκεώνα των αλλαγών να προσαρμοστεί σε αυτήν τη νέα πραγματικότητα, χωρίς κανένα συλλογικό απάγκιο, παρά μόνο πουλώντας τον εαυτό του, πλασάροντάς τον όσο καλύτερα μπορεί. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι η ερώτηση *«Πόσα νομίζεις ότι αξίζεις;»*, αυτή η ερώτηση παγίδα που ακούγεται τόσο συχνά σε συνεντεύξεις για δουλειά, συμπυκνώνει το βάρος που καλείται να διαχειριστεί ο σύγχρονος εργαζόμενος.

Απέναντι σε αυτήν νεοφιλελεύθερη παράνοια, της εμμονικής

αναδιάρθρωσης των όρων ύπαρξής μας από την γραφειοκρατία και το κεφάλαιο, ανθίζουν ακόμα οι αντιστάσεις στο δημόσιο χώρο. Η ανακατάληψη του θεάτρου Εμπρός στου Ψυρρή και της Rosa Nera στα Χανιά, αποδεικνύουν το πώς η κοινωνία μπορεί ακόμα να παράγει συλλογικά βιώματα και να χαλάει τα σχέδια του κράτους και του κεφαλαίου. Έχει ενδιαφέρον ο τρόπος με τον οποίο αντιστρέφουν την πραγματικότητα οι ταγοί της κυβέρνησης, στελέχη και δημοσιογράφοι. Κατά την άποψή τους, δεν είναι δυνατόν η κοινωνία, οι συλλογικότητες και οι οργανώσεις να έχουν λόγο για τη ζωή τους, να έχουν πρόσβαση σε κάθε δημόσιο χώρο. Αντιθέτως, η περιφραγμένη έκταση που θα χρησιμοποιηθεί από το ιδιωτικό κεφάλαιο για ξενοδοχείο ή για οποιαδήποτε άλλη επένδυση είναι το νόμιμο, το σωστό και το λογικό. Είπαμε, οι συνεκτικοί δεσμοί μέσα στην κοινωνία, οι συλλογικές διεκδικήσεις, η πρόσβαση των πολιτών στη λήψη των αποφάσεων δεν προκρίνονται από την εξουσία, πόσο μάλλον όταν σε θέλει ευέλικτο, κινητικό και ικανό να δουλεύεις αγόγγυστα και με σκυφτό το κεφάλι.

Φυσικά, τα σχέδιά τους μπορούν να ανατραπούν, όχι από λιοντάρια, μοναχικούς λύκους και αρπαχτικά, αλλά από αόρατους-ες, αυτεξούσια υποκείμενα και κοινωνίες σε κίνηση – αυτήν την κινητικότητα την προτιμούν καθηλωμένη.

Η μισθωτή εργασία στον καιρό του Νεοφιλελευθερισμού

Το ακόλουθο κείμενο αποτελεί εισήγηση της Χειρονομίας – Αντιεξουσιαστικής κίνησης στην εκδήλωση με τίτλο "Καπιταλισμός της Πλατφόρμας, Μεταφορές και Εργασία σε καιρούς πανδημίας" που πραγματοποίησε η Αντιεξουσιαστική Κίνησης Αθήνας στις 26 Ιανουαρίου 2021. Στο τέλος του κειμένου θα αναρτηθεί ο

σύνδεσμος με την βιντεοσκοπημένη εκδήλωση.

του Βασίλη Καραπάνου

Τι σημαίνει στην πραγματικότητα ο τεμαχισμός της μισθωτής εργασίας για την ίδια την εργασία, για τον εργαζόμενο, τι σημαίνει για την κοινωνία, τον δημόσιο χώρο και χρόνο, αλλά και για τα κέρδη των αφεντικών και των κρατών εν τέλει;

Ο σπουδαίος ρόλος που έπαιξε το εργατικό κίνημα στη διαμόρφωση καλύτερων συνθηκών ζωής για τους εργαζόμενους και για όλη την κοινωνία, προκύπτει εν πολλοίς και από τις συγκροτητικές δυνατότητες που υπήρξαν κατά τη γέννηση και την ανάπτυξή του. Δηλαδή, βασικό ρόλο στην οργάνωση και διαμόρφωση της εργατικής τάξης του 19^{ου} αιώνα έπαιξε τόσο ο κοινός χώρος, στην αρχή ο χώρος δουλειάς και εν συνεχεία οι χώροι συνάντησης εκτός δουλειάς, όπως οι λέσχες, αλλά και ο κοινός χρόνος, δηλαδή η απασχόληση στο ίδιο μέρος, κάτω από τις ίδιες συνθήκες.

Πράγματι, ο καταμερισμός εργασίας και ο αποκλεισμός των εργατών και της κοινωνίας από την συνολική οργάνωση της παραγωγής, αποτελούν αλλοτριωτικούς παράγοντες για τον κάθε εργαζόμενο. Ωστόσο, η αυτοματοποίηση της παραγωγής, η τηλεργασία, η κατακερματισμένη παραγωγή (ανά χώρες και περιοχές) και η κατακερματισμένη εργασία, όπως επίσης και η κατάργηση κάθε εργατικής ή άλλης ταυτότητας και η δημιουργία του νεοφιλελεύθερου ατόμου – μη κοινωνού οποιασδήποτε κοινωνίας – εργατικού νομά, υποτιθέμενου συνεργάτη με τα αφεντικά, εν είδει μιας κακοστημένης φάρσας που βάζει τον υποδουλωμένο και συχνά υποαμειβόμενο εργαζόμενο στη θέση του απολογητή των αφεντικών και των συμφερόντων του, όλα αυτά διαλύουν όχι απλά το παλιό εργατικό υποκείμενο, τη συγκρότηση και την ταυτότητα των εργαζομένων, αλλά οδηγούν σε πλήρη κοινωνική, ατομική, ψυχική και εν τέλει οικονομική αφάνεια.

Ο εργαζόμενος πλέον, ειδικά σε συνθήκες τηλεργασίας ή ακραίας και πλήρως εποπτευόμενης αυτοματοποίησης (η οποία εισάγεται σιγά σιγά από το παράθυρο σε ολοένα και περισσότερους

εργασιακούς κλάδους) όχι μόνο δεν σκέφτεται, όχι μόνο δεν γνωρίζει καν τι είναι αυτό το οποίο δουλεύει, σε τι αποσκοπεί, πώς δημιουργείται, πού καταλήγει, αλλά δεν μπορεί να προσμένει ούτε στην ανθρώπινη επαφή, ούτε καν στη διαμέσου του δημοσίου χώρου και χρόνου κατανόηση του μεγέθους της μηχανής στην οποία αποτελεί γρανάζι.

Η πλήρης αυτή αποκοπή του εργαζόμενου – κοινωνού από την παγκόσμια διαρκή κίνηση του Κεφαλαίου, η οποία με την πλήρη εγκαθίδρυση του Νεοφιλελευθερισμού και της άνευ όρων Ελεύθερης Αγοράς φαίνεται σαν μια συμπαγής διαδικασία προώθησης ενιαίων συμφερόντων, ενώ στην πραγματικότητα βρίθει από ενδοκαπιταλιστικούς και διακρατικούς ανταγωνισμούς κλπ, αποτυπώνεται μέσω του αυστηρού ελέγχου, της κατόπτευσης, της καταστολής και όλων των άλλων στοιχείων ενός Ολοκληρωτικού Κράτους στην υπηρεσία του Κεφαλαίου και το ανάποδο, στο σώμα, την ψυχή, το πνεύμα, την ανθρώπινη υπόσταση του εργαζόμενου.

Η πανδημία το ανέδειξε αυτό μια χαρά. Δηλαδή, μέσω του απαραίτητου πειραματισμού σε πρωτόγνωρες συνθήκες, Κράτος-Κεφάλαιο ανασυντάσσουν και αναδιατάσσουν τον δημόσιο χώρο, καθιστώντας τον κομμάτι της αποκλειστικής τους αρμοδιότητας (πρόσφατα ανακοινώθηκε Τρίτη συνταγματική εκτροπή εντός μόλις 3 μηνών – απαγόρευση συγκεντρώσεων δηλαδή, με στόχο σαφέστατα την αντίσταση της κοινωνίας κατά του αστυνομικού πολυνομοσχεδίου για την παιδεία και τις συγκεντρώσεις αλληλεγγύης στον απεργό πείνας Δ. Κουφοντίνα, αφήνοντας ρητά απέξω τον συνωστισμό στις αγορές) και μετατρέποντάς τον, τον δημόσιο χώρο, σε έρημο τοπίο διανομής και κατανάλωσης. Παράλληλα, ο ιδιωτικός χώρος με την τηλεργασία γίνεται ένα και το αυτό, αφού το σπίτι μετατρέπεται από χώρος ξεκούρασης σε χώρο εργασίας, ενώ το παράδειγμα της Amazon τελειοποιεί εδώ και χρόνια την αυτοματοποίηση ακόμα και των βημάτων των εργαζόμενων μέσα από αλγορίθμους και τις απαραίτητες συσκευές που κουβαλούν πάνω τους.

Αντί για στρατιές πρώην αγροτών ή εργατών γης, που οι χρόνιες περιφράξεις, η συσσώρευση πλούτου και τα πενιχρά επιδόματα

οδήγησαν στα περίχωρα των νέων βιομηχανικών πόλεων τύπου Μπέρμιγχαμ ή αντί για τους κάθε λογής μετανάστες που περιμένουν το φορτηγό να τους μαζέψει για μεροκάματο, αν σταθούν τυχεροί, πλέον οι πόλεις θα έχουν στρατιές «ελεύθερων επαγγελματιών» που θα κυνηγούν το μεροκάματο, με δικό τους ρίσκο, με ένα μηχανάκι, ένα πατίνι, με τα πόδια, εκεί που πριν τουλάχιστον αναγνωρίζονταν ως εργαζόμενοι και υπόκεινταν σε μία σχετική εργατική νομοθεσία (βλ. περίπτωση Wolt).

Η κορυφή σε αυτό το ιδιότυπο Πανοπτικόν, που προσπαθεί να εγκαθιδρυθεί ως η νέα κοινωνική συνθήκη σε παγκόσμια κλίμακα, κατέχει το μέγιστο μερίδιο του πλούτου, συσσωρεύει αδηφάγα χρήμα και πληροφορίες για κάθε πτυχή της ατομικής και κοινωνικής ζωής, έχει στα χέρια της τη νομοθεσία και την εκτελεστική εξουσία. Προσπαθεί να σπάσει οριστικά το κοινωνικό συμβόλαιο που στήθηκε εν μέρει υπέρ των κατώτερων τάξεων με αίμα και πολύ κόπο που οι ίδιες έχυσαν, όπως για τους αγώνες για το 8ωρο, την ασφάλιση, τη σύνταξη, για την ελεύθερη υπόσταση των σωμάτων τους. Προσπαθεί να μετατρέψει εργαζόμενους και καταναλωτές σε μία ενιαία μάζα υποτελών, με αδιάσπαστο εργασιακό και κοινωνικό χρόνο υπέρ της αδιάκοπης παραγωγής για το Κεφάλαιο και της σιωπής για τα εγκλήματα του Κράτους. Στην τελική, η Amazon και η κάθε Amazon με τα τεράστια δίκτυα διανομών σε καθησυχάζει: *Δούλεψε εσύ όσο χρειάζεται κι εγώ με ένα απλό κλικ θα ενεργοποιήσω το μηχανισμό μου για να παραλάβεις ό,τι θες στο σπίτι σου, χωρίς περιττές κοινωνικές συναναστροφές. Τώρα, αν μέσα σε αυτήν την περιδίνηση είσαι το ίδιο άτομο που σαν ρομπότ συσκευάζεις, συναρμολογείς, μεταφέρεις, κουβαλάς, διανέμεις ένα προϊόν, που εσύ μετά παραγγέλνεις, έτσι είναι ο Καπιταλισμός, βρίσκει πάντα παραθυράκι να απευθυνθεί και στα δικά σου γούστα.*

> *Εν κατακλείδι, ο Καπιταλισμός δεν μπορεί να σταθεί χωρίς το Κράτος. Ο Καπιταλισμός έχει την πατέντα και τελειοποιεί. Το Κράτος, όμως έχει τους Μηχανισμούς, το Στρατό, την Τεχνολογία, κυρίως έχει την νομοθετική και εκτελεστική εξουσία για να βάλει την πλάτη.*

Ο αγώνας μας απέναντι και στα δύο ταυτόχρονα πρέπει να είναι πολυεπίπεδος. Ο Καρλ Πολάνυι κάποτε μιλούσε για τη διπλή κίνηση της Ιστορίας, τις δυνάμεις της αποχαλινωμένης Ελεύθερης Αγοράς που τραβάει μπροστά παρασέρνοντας τα πάντα και τις δυνάμεις της Κοινωνίας που βάζουν φραγμούς στην κίνηση της Αγοράς προς όφελός της.[1] Κάπως άστοχα ενσωματώνει στην ανάλυσή του και πολιτικές και οικονομικές δυνάμεις διαχωρισμένης εξουσίας, όπως πιο φιλολαϊκές κυβερνήσεις κλπ. Καθώς, σιγά σιγά εξαφανίζονται και τα τελευταία ψήγματα τέτοιων αυταπατών, η διπλή κίνηση προσλαμβάνει την τελική και καθαρή μορφή της. Οι από πάνω, Κράτος και Κεφάλαιο και οι από κάτω, η Κοινωνία, οι εργαζόμενες μάζες, οι καταπιεσμένοι-ες, οι μειονότητες, οι αόρατες και αόρατοι που προσπαθούν να οργανωθούν ή αυτό πρέπει να αρχίσουν να κάνουν με κάθε τρόπο. **Με σωματεία βάσης, με συνελεύσεις γειτονιάς, με κοινωνικούς χώρους, με παγκόσμια αλληλεγγύη, με αίτημα την άρνηση της εκπροσώπησης, τον κοινωνικό έλεγχο της παραγωγής, με Άμεση Δημοκρατία στον τρόπο οργάνωσης και στη λήψη των αποφάσεων. Να διεκδικήσουν το δημόσιο χώρο και λόγο, να καταστήσουν την αορατότητα κοινωνική δύναμη, όπως έκαναν οι Ζαπατίστας όταν έκρυψαν τα πρόσωπά τους για να τους δουν**.

Η ανθρώπινη επικοινωνία, η ταξική αλληλεγγύη, η κοινωνική αυτοοργάνωση αποκαθίστανται μαζί με την αποκατάσταση του χώρου και του χρόνου που μας κλέβουν. Αποκαθίστανται, διαλεκτικά και μαχητικά εκεί που οι αόρατοι-ες επιλέγουν να μοιραστούν την αμηχανία τους, τις ανησυχίες τους και αποφασίζουν να παλέψουν ενάντια στη Λερναία Ύδρα με τα πολλά κεφάλια. Γιατί, όπως ειπώθηκε και προηγουμένως, η Λερναία Ύδρα έχει πολλά κεφάλια. Έχει, όμως, και τρωτά σημεία, έχει ενδοκαπιταλιστικούς ανταγωνισμούς και σφαίρες κρατικής επιρροής, έχει όμως πάνω από όλα να σκεφτεί πώς θα τα βγάλει πέρα με την πλειοψηφία της Κοινωνίας και τις άπειρες δυνατότητες που αυτή μπορεί να ενσαρκώσει.

1. Αναφορά στο έργο του Καρλ Πολάνυι, *Ο Μεγάλος Μετασχηματισμός,* Νησίδες, Θεσσαλονίκη 2007. (ΣτΕ)

Ο σύνδεσμος για την εκδήλωση:

Εργασία και “νεκρή ζωή”

Αν η μηχανοποίηση της παραγωγής «δεν απελευθερώνει τον εργάτη απ’ την εργασία, αλλά την εργασία απ’ το περιεχόμενό της» (Μαρξ), σήμερα η ίδια η εργασία απεκδύεται και τη μορφή της. Δεν εκκενώνεται μόνο από περιεχόμενο, αλλά ρευστοποιείται. Χάνει κάθε διακριτικό γνώρισμα που την συγκροτούσε ως διαχωρισμένη δραστηριότητα. Τώρα ο διαχωρισμός είναι ριζικός και το σχίσμα μέσα στον άνθρωπο καθολικό.

> *Η εργασία με τη μορφή της «τηλ-εργασίας» έχει εισβάλει στον προσωπικό χώρο. Δεν μπορείς να ξεχωρίσεις ποιός είναι ο ελεύθερος χρόνος και ποιός ο χρόνος εργασίας. Είναι βέβαιο πως έχουν συγχωνευθεί. Το σπίτι δεν είναι καταφύγιο. Είναι κι αυτό χώρος εργασίας και η μόνη διαφυγή είναι έξω. Αλλά έξω απλώνεται η κοινωνική έρημος. Άλλωστε, τι νόημα μπορεί να έχει ο «ελεύθερος χρόνος» σε καθεστώς απαγόρευσης κυκλοφορίας;*

Το Κεφάλαιο γεννήθηκε και επεκτάθηκε απαλλοτριώνοντας τα κοινά των ανθρώπων. Αν η πρωταρχική συσσώρευση συνίσταται στο χωρισμό του παραγωγού από τα μέσα παραγωγής, η διαδικασία αυτή ολοκληρώνεται σήμερα με ένα διττό τρόπο: Πρώτον, με τον αποχωρισμό του ανθρώπου από τον ίδιο του τον εαυτό. Με την αντικειμενοποίηση, τη συσσώρευση και την ενσωμάτωση του στη μηχανή, στο Κεφάλαιο. **Με τη μετατροπή σε «νεκρή εργασία», ακριβέστερα σε «νεκρή ζωή» μιας και αυτό που συσσωρεύεται δεν είναι «ζωντανή εργασία», αλλά όλη η ζωτικότητα του ανθρώπου**. Δεύτερον, με τον χωρισμό μεταξύ των ανθρώπων, την απαλλοτρίωση του κοινού δεσμού, την περίφραξη της κοινωνίας. **Την απόσπαση**

και αντικειμενοποίηση όλων των μορφών ανθρώπινης έκφρασης, επικοινωνίας, αλληλεπίδρασης και συνύπαρξης.

Η 4η βιομηχανική επανάσταση περιθωριοποιεί την εργασία, την εκτοπίζει από την παραγωγική διαδικασία. Ο ύστερος καπιταλισμός δεν χρειάζεται να εκμεταλλευτεί καμιά εργατική δύναμη σε κανένα εργοστάσιο. Ο εργάτης αντικαθίσταται από τα ρομπότ και τις μηχανές. Το ρομπότ όμως δεν είναι ζωντανή εργασία, είναι μηχάνημα και ως μηχάνημα ανήκει στο σταθερό κεφάλαιο. Είναι νεκρή εργασία και δεν παράγει αξία. Το κεφάλαιο, όμως, δεν έχει ανάγκη την εργασία, την έχει ενσωματώσει. Δεν είναι η εργασία του εργάτη που θα κάνει τη μηχανή να δουλέψει. Αυτό που χρειάζεται η μηχανή είναι η συσσώρευση όλης της πνευματικής, ψυχικής και σωματικής ενεργητικότητας του ανθρώπου. Όχι έτσι όπως αναλώνεται στην εργασιακή διαδικασία, αλλά έτσι όπως ξοδεύεται στον ελεύθερο χρόνο.

Αν ο εργάτης συνεχίσει να πηγαίνει στο εργοστάσιο δεν θα είναι για να παράγει, θα είναι για να μένει πειθαρχημένος. Δεν πρόκειται για παραγωγή, αλλά για καταστολή. Αν «οι παραγωγικές σχέσεις βρίσκονται στο εσωτερικό των παραγωγικών δυνάμεων» (Ρ.Παντζιέρι), το Κεφάλαιο, με την απόλυτη οργανική σύνθεση που επιτυγχάνει συσσωρεύοντας όχι τη «ζωντανή εργασία», αλλά τη ζωή ολόκληρη, όλες τις σωματικές, ψυχικές και νοητικές εκδηλώσεις του ανθρώπινου βίου, ορθώνεται ως απόλυτη αντικειμενική δομή κυριαρχίας απέναντι στη κοινωνία, μετασχηματίζοντάς τη σε επικράτεια του απόλυτου δεσποτισμού του.

Η έκλειψη της εργασίας και η διάχυσή της στη κοινωνική έρημο, επ’ ουδενί λόγω δεν προμηνύουν το τέλος της κοινωνίας της εκμετάλλευσης και της καταπίεσης. Τουναντίον, σηματοδοτούν τη μετάβαση στην ολοκληρωτική κυριαρχία, στην «ολική επίταξη» των ατόμων. Για αυτό, όμως, οφείλουμε να εγκαταλείψουμε τον οικονομισμό και να δούμε το Κεφάλαιο όχι ως κατηγορία της πολιτικής οικονομίας αλλά ως τρόπο κυριαρχίας. Και την

εκμετάλλευση ως «λειτουργία της διαδικασίας της κοινωνικής αναπαραγωγής, που έχει ως στόχο τη διατήρηση και την αναπαραγωγή της καπιταλιστικής προσταγής» (Νέγκρι). Να δούμε, δηλαδή, τον δεσποτισμό του Κεφαλαίου με όρους πολιτικούς και κοινωνικούς, όχι οικονομικούς, αφού άλλωστε Κράτος και Κεφάλαιο έχουν ολοκληρωτικά συγχωνευθεί.

Η εργασία μπορεί να πέθανε, όμως το φάντασμα της στοιχειώνει τις ζωές των ανθρώπων. Άδειασε από περιεχόμενο, γιατί κάθε πτυχή της κοινωνικής ζωής απέκτησε για περιεχόμενο της, τον «σιωπηλό καταναγκασμό» της εργασίας. Κάθε σφαίρα της ανθρώπινης εμπειρίας, κάθε μορφή επικοινωνίας αποικιοποιήθηκε. Η εργασία δεν υπάρχει πουθενά, επειδή είναι παντού. Είναι, όμως, παντού όχι ως μέρος της παραγωγικής διαδικασίας, αλλά ως δομή υπακοής, ως σχέση κυριαρχίας, «ως θεμελιώδης καταστολή και ως έλεγχος» (Μποντριγιάρ).

Σημασία δεν έχει να ενταχθείς σε μια τυπική εργασιακή διαδικασία. Σημασία έχει να «μείνεις συνδεδεμένος» και να προσφέρεις τα ίχνη σου, τον εαυτό σου.

Παραγωγική είναι οποιαδήποτε σπατάλη χρόνου αρκεί να επιτηρείται, να καταγράφεται και να συσσωρεύεται σε δεδομένα (data).

> *Ο ελεύθερος χρόνος «δεν είναι ο πλούτος του ανθρώπου», είναι ο κατεξοχήν χρόνος εργασίας. Όχι με την έννοια της εμπορευματοποίησης, αλλά της αρπαγής. Αν το κεφάλαιο «ζωντανεύει μονάχα, σαν το βρικόλακα, ρουφώντας ζωντανή εργασία», σήμερα δεν αποσπά υπεραξία, απομυζά όλη τη ζωή μέσα από τη ψυχή και το σώμα του ανθρώπου. Δεν θέλει πια τον μόχθο του, θέλει όλο του το είναι.*

Δεν εκμεταλλεύεται την εργατική δύναμη, σφετερίζεται όλη τη προσωπικότητα. Δεν το νοιάζει να πειθαρχήσεις σε μια παραγωγική διαδικασία, αρκεί να υπακούσεις στις διαταγές του εγκλεισμού.

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός, η αυτοματοποίηση, η ρομποτική εξορίζουν τον άνθρωπο από τη εργασιακή διαδικασία. Αρκούν η Τεχνητή Νοημοσύνη και το παραγωγικό σύμπλεγμα των μηχανών. Ο άνθρωπος δεν είναι πια φορέας εργατικής δύναμης, είναι πρώτη ύλη. **Το μόνο που οφείλει να κάνει είναι να ψηφιοποιήσει τη ζωή του και να την προσφέρει βορά στη βιομηχανία «εξόρυξης δεδομένων», στους αλγόριθμους συσσώρευσης, επεξεργασίας και αξιοποίησης των Big Data.**

Εργασιακή διαδικασία δεν υπάρχει. Η νόρμα είναι μια: «μείνε σπίτι» και ζήσε τη ζωή σου ψηφιακά. Κάνε ότι θες, μόνο κάν' το ψηφιακά. «Μείνε σπίτι» και μείνε συνδεδεμένος. Θρέψε με τη ζωντάνια σου το Industry 4.0. Το Artificial Intelligence σε περιμένει να καταθέσεις τις σκέψεις σου, τις δεξιότητες, τις ανησυχίες, τα ταλέντα, τα γούστα, τα συναισθήματά, τις ιδιοτροπίες σου. Και τις σάρκες σου αν γίνεται. Τον εαυτό σου όλο. Να αντικειμενοποιηθεί. Να συσσωρευθεί σε δεδομένα (data). Να προσφερθούν το βίωμα και οι εμπειρίες, οι παιδικές αναμνήσεις και οι ενήλικες αγωνίες. Όλη η προσωπικότητα στον αλγόριθμο. Να ψηφιοποιηθεί η ζωή. Να ζωντανέψει η μηχανή. Να πεθάνει ο άνθρωπος. Να θαφτεί η ζωή μέσα στα ψηφιακά δίκτυα. Να ζήσεις μέσα από το δίκτυο σημαίνει να πεθάνεις εσύ και να ζήσει η μηχανή. Αυτή είναι όλη η ιστορία.

Η θεολογία του Κεφαλαίου μπορεί να υποσχεθεί τα πάντα, να σπάσει κάθε φραγμό της Φύσης, να καταλύσει ακόμα και τη θνητότητα. Το τίμημα όμως για αυτόν τον αναβεβλημένο θάνατο θα είναι να πεθαίνεις κάθε μέρα. Το Κεφάλαιο είναι ο κοινωνικός θάνατος, συσσωρευμένος και αντικειμενοποιημένος.

Παναγιώτης Μαυρέλης, Κοινωνιολόγος

Κοινότητες αγώνα, αλληλεγγύης και συνεργατικής δημιουργίας: απάντηση στην κρίση της «κοινωνίας της εργασίας»

του Κώστα Χαριτάκη*

Το «καθεστώς εξαίρεσης» που διαμορφώνεται στον σύγχρονο καπιταλισμό περιλαμβάνει πλέον το μεγαλύτερο μέρος της εργασίας, μια ευρύτατη γκρίζα ζώνη δικαιωμάτων όπου η μισθωτή εργασία απαξιώνεται βίαια και παύει να έχει οποιαδήποτε προστασία, οι ελαστικές σχέσεις εργασίας ρευστοποιούν το σύνολο της ζωής, ενώ η ανεργία οδηγεί σε μόνιμη περιθωριοποίηση.

Έχει τελειώσει, έτσι, η παλιά εποχή ενός εργατικού κινήματος βασισμένου στη διαπραγμάτευση της τιμής μιας εργατικής δύναμης σταθερά και μακροχρόνια ενταγμένης στον παραγωγικό ιστό, αναγνωρισμένου και ενσωματωμένου ως θεσμικού παράγοντα για την ομαλή αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης και εν τέλει του ίδιου του καπιταλισμού. Αυτή είναι η βάση του πλήρους εκφυλισμού του θεσμικού γραφειοκρατικού συνδικαλισμού (ΓΣΕΕ).

Μπορεί αυτό το «τέλος» να αποτελέσει την «αρχή» για μια αναγέννηση του εργατικού κινήματος στη βάση της αυτοοργάνωσης, της άμεσης δημοκρατίας και του διαρκούς μαχητικού ανταγωνισμού με το κεφάλαιο και το κράτος; Μπορεί να είναι μια ιστορική «ευκαιρία» απεξάρτησης από όλα όσα κρατούσαν το εργατικό κίνημα εξαρτημένο και εν τέλει υποταγμένο εντός της καθεστηκυίας τάξης, υπερβαίνοντας την απλή διαμαρτυρία, τις διεκδικήσεις και διαπραγματεύσεις του «κοινωνικού συμβολαίου», δημιουργίας τώρα των δικών μας (των κάτω) «οργάνων» αγώνα, αλληλεγγύης και συνεργατικής δραστηριότητας; Αυτό είναι το ερώτημα της εποχής και όχι απλώς το πώς θα συνεχιστεί ένας

συνήθης κύκλος αγώνων με τα παλιά χαρακτηριστικά.

Γιατί τι άλλο δείχνει η κρίση, παρά ότι η κοινωνία της εργασίας, η αποικιοποίηση δηλαδή όλης της ζωής από τις δυνάμεις της οικονομίας (την εκμετάλλευση, το εμπόρευμα και το χρήμα), δεν αποτελεί βιώσιμη (πόσο μάλλον δημιουργική) συνθήκη για την πλειοψηφία του κόσμου;

Έχουμε φτάσει πλέον στην «καρδιά» του προβλήματος. Η μισθωτή εργασία, αλλά και γενικότερα η εργασία για αλλότριους παραγωγικούς σκοπούς, που σήμερα δείχνει όλο και πιο καθαρά την ουσία της ως δουλεία, είναι το έδαφος όπου ανθίζουν όλα τα σημερινά δεινά της φτώχειας, της υποβάθμισης της ζωής σε «γυμνή» επιβίωση, της ερήμωσης των κοινωνικών σχέσεων και της καταστροφής του περιβάλλοντος.

Είναι, επομένως, αδήριτη ανάγκη να αναμετρηθούμε ατομικά και συλλογικά με ορισμένα κομβικά βασανιστικά ερωτήματα που αναδύονται τόσο από την κρίση του παραδοσιακού συνδικαλισμού όσο και από τις δυνατότητες και τα όρια των νέων αγώνων και δομών βάσης που αναδύθηκαν αυτή την περίοδο.

> *Τι θα αντικαταστήσει τη «μισθωτή εργασία» που πετιέται διαρκώς στο δρόμο; Μια νεοφεουδαρχία εργαζομένων, με όρους προσωπικής εξάρτησης στα νέα κατανεμημένα δίκτυα της εργασίας; Ή η κοινωνικά χρήσιμη, αλληλέγγυα και συνεργατική οικονομία;*

Θα εξακολουθήσουμε να διεκδικούμε το «δικαίωμα» στην εργασία-εκμετάλλευση και την ανέφικτη πλέον «πλήρη (μισθωτή) απασχόληση» ή θα θέσουμε στο κέντρο της σκέψης και της δράσης μας την απελευθέρωση από την εργασία, το πράττειν, την ελεύθερη δημιουργική δραστηριότητα που μπορεί να καλύπτει κοινωνικές και ατομικές ανάγκες και επιθυμίες;

Θα εξακολουθήσουμε να ανταγωνιζόμαστε (με όλο και περισσότερη βαρβαρότητα) για τις λιγοστές «θέσεις εργασίας» που θα μας παρέχει το κράτος και το κεφάλαιο ή θα προχωρήσουμε στη

δημιουργική οριζόντια συνεργασία και στο συντονισμό βάσης συνεργατικών εγχειρημάτων;

Θα εξακολουθήσουμε να επαφίουμε τις ελπίδες μας για βιώσιμη ζωή στην «ανάπτυξη», στην υπόσχεση της διαρκούς μεγέθυνσης-καταναλωτικής αφθονίας, ή θα δώσουμε έναν άλλο χαρακτήρα στην οικονομία, απο-αποικιοποιώντας τη ζωή από την κυριαρχία της, αποκλιμακώνοντάς την στις διαστάσεις των πραγματικών κοινωνικών αναγκών, φέρνοντάς την στα μέτρα της εγγύτητας και της αυτάρκειας των κοινοτήτων και τοποθετώντας στη θέση του απρόσωπου και ποσοτικού ΑΕΠ την ποιότητα ζωής και περιβάλλοντος;

> *Και, τέλος, τι θα αντικαταστήσει τα εκφυλισμένα και αποσαθρωμένα παραδοσιακά εργατικά κινήματα;*

Ένα δίκτυο ομάδων πίεσης και ανταγωνιστικής ατομικής συναλλαγής; Ή κοινότητες αγώνα, αλληλεγγύης και συνεργατικής δημιουργίας; Θα εξακολουθήσουμε να δρούμε μέσα από ιεραρχικές και γραφειοκρατικές οργανώσεις-μεσάζοντες των αναγκών μας και διαχειριστές των σχέσεών μας ή θα δημιουργήσουμε νέου τύπου κοινωνικοπολιτικά μορφώματα-συλλογικότητες που πριν απ’ όλα στο ίδιο το εσωτερικό τους και στις σχέσεις τους με τους άλλους θα δημιουργούν απελευθερωμένες κοινωνικές σχέσεις;

Το νέο κοινωνικό υποκείμενο της νομαδικής, ρευστής, ευέλικτης και ανασφαλούς εργασίας/ανεργίας, που είναι ο πρωταγωνιστής των σύγχρονων εξεγέρσεων (Δεκέμβρης 2008, πλατείες, μαχητικές απεργίες αλλά και όποιων κοινωνικών αγώνων πήραν μαζικό και μαχητικό χαρακτήρα και ξέφυγαν από την εθιμοτυπία) και των αυτοοργανωμένων αγώνων και δομών, έχει ανοίξει ένα δρόμο. Το ζήτημα, ωστόσο, του πώς θα ξεπεραστεί η μερικότητα και αποσπασματικότητα, προς μια συνολικοποίηση της κοινωνικής δυναμικής που εκφράζει αυτό το υποκείμενο, παραμένει ανοικτό και δύσκολο μέσα σε συνθήκες γενικευμένου κοινωνικού κατακερματισμού.

Η «κοινωνικοποίηση» του εργατικού κινήματος, πέρα από μια

στενή και στρεβλή «ταξικότητα», αλλά και από μια κομματική «πολιτικοποίηση» εκ των άνω, με πρόταγμα τα προβλήματα, τις ανάγκες, τη ζωή και τη χειραφέτηση της κοινωνίας, και όχι απλώς τα άμεσα στενά εργατικά συμφέροντα που καταλήγουν στο «δουλειά να ‘ναι κι ό,τι να ΄ναι», χωρίς να υπολογίζουν την κοινωνική χρησιμότητα και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις (όπως, για παράδειγμα, στη Χαλκιδική όπου το «άμεσο ταξικό συμφέρον» οδηγεί εργάτες να υποστηρίζουν μια καταστροφική για τις κοινότητες και το περιβάλλον επένδυση στο όνομα του ότι δίνει δουλειά…), είναι κρίσιμος όρος αυτής της διαδικασίας.

Η συνεύρεση των διαφορετικών τμημάτων της ρευστής και περιπλανώμενης εργασίας-ανεργίας δεν μπορεί να γίνει με μόνιμα και μακροπρόθεσμα χαρακτηριστικά στους χώρους εργασίας, όπου οι ατομικές σχέσεις εργασίας, οι διαφορετικοί και εξατομικευμένοι όροι και ρυθμοί εντείνουν την απομόνωση, τον κατακερματισμό και τον ανταγωνισμό (χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν παραμένει απαραίτητη και κρίσιμη η προσπάθεια για αμεσοδημοκρατική αυτοοργάνωση στο χώρο δουλειάς, για επιτροπές και σωματεία βάσης).

> *Χρειαζόμαστε δομές που θα μπορούν να διαπερνούν τα σύνορα των επαγγελμάτων, των ειδικοτήτων και του καταμερισμού της καπιταλιστικής οικονομίας (όπως έχει γίνει, για παράδειγμα, σε καταλήψεις, στέκια και λαϊκές συνελεύσεις).*

Και που θα συνενώνουν σε κοινές δράσεις και μέτωπα πολύμορφες συλλογικότητες και ατομικότητες από διάφορα κινήματα και πολιτικές διαδρομές (όπως γίνεται, για παράδειγμα, στο μέτωπο της υπεράσπισης της κυριακάτικης αργίας όπου δρουν από κοινού σωματεία, πρωτοβουλίες γειτονιάς, κινήσεις πόλης, συνεργατικά εγχειρήματα).

Η διαμόρφωση κοινοτήτων αγώνα, αλληλεγγύης και συνεργατικής δημιουργίας, χώρων που δημιουργούν την άμεση πρακτική δυνατότητα να κόψουμε τους δεσμούς εξάρτησης από το κράτος και το κεφάλαιο, με την αυτοθέσμιση νέων κοινωνικών δεσμών ώστε να

μπορέσουμε, εδώ και τώρα, να ζήσουμε χωρίς κυριαρχικές και εκμεταλλευτικές σχέσεις, είναι το αναγκαίο βήμα για μια χειραφετική πορεία. Το παράδειγμα της BIOME είναι χαρακτηριστικό σε αυτή την κατεύθυνση: δεν είναι μόνο ένα διαφορετικό παραγωγικό εγχείρημα, αλλά μια κοινότητα αγώνα και αλληλεγγύης που υφαίνει κοινωνικούς δεσμούς.

Οι εργαζόμενοι της συνεργατικής και αλληλέγγυας οικονομίας δεν θέλουμε να είμαστε η αρνητική επιβεβαίωση του κεφαλαίου (τα «θύματα» που δεν τα καταφέρνουν), αλλά η θετική επιβεβαίωση της συνεργατικής ισχύος και κοινωνικής δημιουργικότητας («εμείς μπορούμε!»). Έχοντας συνείδηση ότι δεν λύνουμε απλώς το βιοποριστικό μας πρόβλημα, αλλά ότι συνδημιουργούμε μια δεξαμενή κοινών εμπειριών, σχέσεων, τακτικών, γνώσεων, τεχνικών, ελεύθερα διαθέσιμων προς όλους, μια κοινή βάση στήριξης για ολόκληρη την κοινωνία. Όσο περισσότερο εμπλουτίσουμε αυτή τη δεξαμενή, τόσο πιο έτοιμοι θα είμαστε να απεξαρτηθούμε από το κεφάλαιο και το κράτος και να ενισχύσουμε υλικά την τάση για αλλαγή της κοινωνίας.

***Μέλος της Σ.Ε.BIOME**

Αναμνήσεις Γιάννη Ταμτάκου: Ο Μάης του ’36 στη Θεσσαλονίκη

Μέσα από τις αναμνήσεις του εργάτη Γιάννη Ταμτάκου

“… Στις 9 Μαΐου του 1936 ξεσπάνε και τα γεγονότα της Θεσσαλονίκης. Στο καπνεργοστάσιο της Κομέρσιαλ οι εργάτες θέσανε στα τέλη Απριλίου τα αιτήματά τους στον εργοδότη, αυτός δεν τα δέχτηκε και προχώρησαν σε κατάληψη του εργοστασίου. Κλείστηκαν μέσα, έβγαλαν μαύρες και κόκκινες σημαίες και ζητούσαν τη συμπαράσταση των άλλων επαγγελμάτων. Βέβαια το ΚΚΕ

δεν ακολουθούσε πολιτική επέκτασης των απεργιών, αλλά οι εργάτες από το παρελθόν είχαν διαπαιδαγωγηθεί στο πώς να εξαπλώνουν μια απεργία, με τη στήριξη των άλλων εργαζόμενων που, μεταξύ άλλων, οργάνωναν και εράνους για ενίσχυση. Και πράγματι αυθόρμητα οι εργάτες ξεσηκώθηκαν σε απεργίες για συμπαράσταση των καπνεργατών -οι τσαγκαράδες, οι ραφτάδες, οι οικοδόμοι, οι μεταλλουργοί, οι αυτοκινητιστές- κι έγινε πανθεσαλλονικιώτικη η απεργία. Εκείνο τον καιρό δούλευα τσαγκάρης στο εργοστάσιο του Χρηστίδη. Το κατάστημα ήταν στην Εγνατία και το εργοστάσιο ήτανε στην οδό Δωδεκανήσου. Αλλά εμείς δουλεύαμε κατ'αποκοπή, δεν κάναμε μεροκάματο. Όση δουλειά βγάζαμε, όσα ζευγάρια ετοιμάζαμε, τόσα πληρωνόμασταν. Πολλές φορές δεν κοιμόμασταν κιόλας τη νύχτα. Βρισκόμασταν διαρκώς σε διέγερση, κάναμε συζητήσεις, κάναμε συγκεντρώσεις, κατά κλάδο καμμιά φορά, αλλά πηγαίναμε στο σπίτι. Εγώ βέβαια στο σπίτι πάντα επέστρεφα πολύ αργά.

… Σε μια λοιπόν από αυτές τις συγκεντρώσεις (με αφορμή την απεργία της Κομέρσιαλ), όπου ξεσηκώθηκε η εργατική τάξη της Θεσσαλονίκης, στη διασταύρωση των οδών Εγνατίας και Βενιζέλου, από το Ε' αστυνομικό τμήμα (ακριβώς απέναντι από τα λουτρά 'Παράδεισος', τα οποία σήμερα δεν λειτουργούν) δίνει ο αστυνομικός διευθυντής Γ. Ντάκος διαταγή κι ανοίγουν πυρ στους συγκεντρωμένους και σκοτώνουν οκτώ εργάτες, επειδή τάχα εμποδίζαμε την κυκλοφορία! Αυτοί σάμπως δεν εμποδίζουν την κυκλοφορία, όταν κάνουν τις παρελάσεις και τις γιορτές τους; Όμως από το κράτος προέρχεται η τρομοκρατία.

Δεν βρέθηκα μέσα στους πυροβολισμούς, ήμουν στην οδό Σολωμού, σκότωσαν στην αρχή έξι-επτά από τους συγκεντρωμένους, αργότερα σκότωσαν στη γωνία Αντιγονιδών και Εγνατίας μια καπνεργάτρια, την Αναστασία Καρανικόλα, μπρόστα σ' ένα περίπτερο. Μεταξύ των νεκρών ήταν και ο Τάσος Τούσης, ένας εργάτης από το Ασβεστοχώρι στις επιδιορθώσεις αυτοκινήτων, που τον σκότωσαν στη Συγγρού. Εκείνη την ώρα, αρχίζουν να χτυπάν οι καμπάνες και να καλούν τον κόσμο σε συναγερμό. Οι χωροφύλακες όμως συνεχίζουν και παρακάτω το έργο τους και σκοτώνουν άλλους

τέσσερις-πέντε, μεταξύ αυτών και γυναίκες. Τελικά οι σκοτωμένοι είναι δώδεκα με δεκατρείς και οι τραυματίες γύρω στους τριακόσιους.

Τα γεγονότα αυτά προκάλεσαν τέτοια έξαψη που έβλεπες να κατεβαίνουν απ' όλες τις συνοικίες αυθόρμητα άνδρες και γυναίκες και παιδιά και να πετροβολούν τους χωροφύλακες με σκοπό να τους αποδεκατίσουν. Καταφέραμε, δηλαδή, με τα λίγα μέσα που είχαμε στα χέρια μας, με πέτρες, με ξύλα, κ.λ.π. να κλείσουμε τους χωροφύλακες μέσα στα αστυνομικά τμήματα και στο Διοικητήριο. Το κακό είχε παραγίνει και χιλιάδες κόσμος κατέβαινε πια στους δρόμους.

Εμείς αποτελούσαμε τη μειοψηφία, πλειοψηφία ήταν το ΚΚΕ. Εμείς όμως είμαστε που ρίξαμε το σύνθημα να βάλουν φωτιά στα τμήματα, να κάψουν τους χωροφύλακες και γι' αυτό το λόγο χαρακτηριστήκαμε από το ΚΚΕ προβοκάτορες, αφού αυτοί δεν θέλαν κάτι τέτοιο. Ενώ στην αρχή ξεσήκωσαν κάπως τους εργάτες, όταν η απεργία πήρε ανεξέλεγκτες διαστάσεις, άρχισαν να μαζεύονται και να προσπαθούν να την αναχαιτήσουν…

Την επόμενη μέρα, στην κηδεία των θυμάτων, οι χωροφύλακες ήταν τρομοκρατημένοι, κλεισμένοι στα σπίτια τους και μέσα στα τμήματα. Ο στρατηγός του Γ' Σώματος Στρατού, ο Ζέππος, είδε ότι όταν έφερε τους στρατιώτες της Θεσσαλονίκης για να μας διαλύσουν, οι στρατιώτες συναδελφώθηκαν κι αγκαλιάζονταν με τον κόσμο. Το μίσος ήταν κατά των χωροφυλάκων. Κατάλαβε ότι τίποτα δεν θα κατάφερνε με δαύτους. Η κατάσταση είχε περάσει πλέον στα χέρια των εργατών. Μόνο που δυστυχώς δεν βαδίζαμε στη σωστή κατεύθυνση…"

Από το βιβλίο του Γιάννη Ταμτάκου *"Αναμνήσεις μιας ζωής στο εργατικό κίνημα"*, εκδόσεις Κύκλοι Αντιεξουσίας, Θεσσαλονίκη 2003.

Το παρόν απόσπασμα δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Βαβυλωνία Τεύχος 7, Μάιος 2004.

Η Εμπειριακή Πολιτική & τα Κίτρινα Γιλέκα ως «Λαός» | Συνέντευξη με τον Κοινωνιολόγο Μιχάλη Λιανό

Η συνέντευξη δημοσιεύθηκε στο περιοδικό Lundi matin στις 19 Δεκεμβρίου 2018 με τίτλο «UNE POLITIQUE EXPÉRIENTIELLE – LES GILETS JAUNES EN TANT QUE « PEUPLE »

Μετάφραση: Χρήστος Καραγιαννάκης – Μυρτώ Ράις

Με το ξεκίνημα του κινήματος των κίτρινων γιλέκων, ο κοινωνιολόγος Μιχάλης Λιανός βρέθηκε στα Ηλύσια Πεδία προκειμένου να συλλέξει και να μελετήσει τα λεγόμενα μεγάλου αριθμού διαδηλωτών. Στη συνέντευξη αυτή, μας δίνει τα πρώτα αποτελέσματα της έρευνάς του, μια ακατέργαστη για την ώρα ακτινογραφία του τρόπου με τον οποίο τα κίτρινα γιλέκα αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους, αναστοχάζονται τη δράση τους και εγγράφονται στην «κοινωνία». Μακριά απ' την αμπελοσοφούσα κοινωνιολογία των τηλεοπτικών στούντιο, ο Μιχάλης Λιανός μας δίνει μία οξυδερκή και πολυεπίπεδη ανάλυση ενός κινήματος που η εξουσία δεν έχει ακόμα καταφέρει να *πιάσει*.

Καλημέρα
Κύριε Λιανέ, μόλις ξεκινήσατε μια έρευνα για το κίνημα των κίτρινων γιλέκων. Μπορείτε
να μας εξηγήσετε τι σας έκανε να ενδιαφερθείτε γι' αυτό, καθώς και ποιο είναι
το ερευνητικό πρωτόκολλο που χρησιμοποιείτε;

Στόχος της έρευνάς μου είναι να παραμείνω εντός της επιστημονικής περιμέτρου των κοινωνικών επιστημών. Τα κύρια

ερωτήματα της έρευνας αφορούν τον μετασχηματισμό της συνείδησης όσων συμμετέχουν στο κίνημα και τις συνέπειές του. Έχω ήδη συγκεντρώσει γύρω στις εκατό συνεντεύξεις -ατομικές, συλλογικές ή ομάδων ατόμων σε αλληλεπίδραση- εν μέσω διαδηλώσεων, οι οποίες κάποιες φορές διακόπτονταν από εκπυρσοκροτήσεις και εφόδους της αστυνομίας ή και μερικές σπάνιες βιαιοπραγίες, καταστροφές ή κλοπές. Η μεθοδολογική στάση είναι η συμμετοχική παρατήρηση που λαμβάνει πολλές αποχρώσεις.

Σκοπός είναι να εστιάσουμε τη σκέψη μας όχι στις φαντασιώσεις μας -συντηρητικές ή επαναστατικές- αλλά στις διαδικασίες συνείδησης και δράσης των πολιτών που ανήκουν σε ανίσχυρα στρώματα και δίνουν μορφή στις αβεβαιότητες, τους φόβους και τους θυμούς τους αλληλεπιδρώντας μεταξύ τους. Πρώτα απ’ όλα, τα κίτρινα γιλέκα είναι μια συλλογικότητα που θέλει να κατανοήσει τον εαυτό της ως «**τον λαό**». Μέχρι σήμερα, το έχουν πετύχει εκπληκτικά, κυρίως μέσα από δύο δρόμους: τη μετατροπή της έντονης ποικιλομορφίας τους σε ενοποιητικό παράγοντα και την άρνηση να εγκαθιδρύσουν μια κεντρική ηγεσία.

Φανταζόμαστε
πως απαιτείται χρόνος για να επεξεργαστείτε κοινωνιολογικά εκατό συνεντεύξεις
αλλά προς στιγμήν έχετε την αίσθηση ότι τα δεδομένα σας επιβεβαιώνουν τις
δημοσιογραφικές αναλύσεις; (Τα κίτρινα γιλέκα ανήκουν στην κατώτερη μεσαία
τάξη, κατοικούν στην περιφέρεια, κινητοποιούνται για τη μείωση των φόρων και
όχι για την αύξηση των μισθών κλπ.)

Επικεντρώθηκα στους διαδηλωτές που ήθελαν και μπορούσαν να έρθουν στο Παρίσι, κυρίως γύρω απ’ τα Ηλύσια Πεδία. Το κοινωνικό προφίλ της πλειονότητάς τους είναι σαφές, με την έννοια ότι πρόκειται για πολίτες που ανήκουν στο πρώτο στρώμα των «ενταγμένων». Φυσικά, δεν κατοικούν το εντός των τειχών Παρίσι, ούτε τα βολικά του προάστια. Μέχρι τις 8 Δεκέμβρη,

ήταν πιο πιθανό να συναντήσεις κάποιον που ερχόταν απ’ τη Σαράντ, την Αρντές, την Αλσατία ή τον Βορά παρά κάποιον που ερχόταν απ’ την Ιλ-ντε-Φρανς. Επίσης, παρότι υπάρχει διαφορά ανάμεσα σε αυτόν που παίρνει το επίδομα διαβίωσης και σε εκείνον που κερδίζει γύρω στα 1500€, το εισόδημα δεν είναι η μοναδική αναφορά ως προς την ένταξη. Η παράδοση, το ενδιαφέρον για τη χώρα, η θέληση για σκληρή δουλειά -με λίγα λόγια, η σαφής ιδιοποίηση ορισμένων αξιών- παίζουν καθοριστικό ρόλο στην αίσθηση νομιμοποίησής τους. Κατά συνέπεια, η μεγαλύτερη διαφορά τους με τους κοινωνικά ομόλογούς τους, οι οποίοι διατηρούν μια πιο συμβατική σχέση με την κομματικοποιημένη πολιτική, είναι ότι αισθάνονται νομιμοποιημένοι να συνάπτουν άμεσες σχέσεις μεταξύ τους και με τη γαλλική κοινωνία. **Χωρίς διαμεσολαβητές και χωρίς ηγέτες.**

Δεν είμαι ακόμα σε θέση να επικυρώσω όλες τις αποχρώσεις αυτής της δόμησης, πάντως η
συρρίκνωση του διαθέσιμου εισοδήματος είναι γι’ αυτούς σημάδι φοβερής ταπείνωσης.
Αυτό συμβαίνει προφανώς γιατί δεν είναι οι πλέον διεκδικητικοί σε επίπεδο κομματικοποιημένης
πολιτικής, και ένα μεγάλο μέρος τους κινητοποιείται για πρώτη φορά. Επωμίζονται
την κοινωνικοοικονομική τους συνθήκη και την ανοχή τους των κοινωνικών ανισοτήτων.
Έχουν μάθει να τις αντιμετωπίζουν χωρίς να παραπονιούνται και τώρα πια αυτό είναι
αδύνατον. Είναι βαθιά πηγή αγανάκτησης το να βρίσκονται υποχρεωμένοι να
ζητήσουν κάτι από άλλους, ενώ πάντα έκαναν τα αδύνατα δυνατά για να τα φέρνουν
βόλτα χωρίς να ζητούν τίποτα από κανέναν. Πρέπει να έχει κανείς κοινωνικοποιηθεί
στο εσωτερικό των λαϊκών τάξεων για να κατανοήσει την κεφαλαιώδη σημασία αυτής
της αυτονομίας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ακόμα και οι κοινωνικές κατηγορίες με τη μικρότερη αντιπροσώπευση, για παράδειγμα οι φοιτητές/ριες ή τα πιο ευκατάστατα άτομα, τοποθετούνται ευρέως υπέρ του ίδιου υπόβαθρου σεβασμού και αξιοπρέπειας αναφερόμενοι σε γνωστούς του οικογενειακού ή φιλικού τους κύκλου.

Υπάρχει επίσης και μια μικρή μερίδα νέων που κατοικούν στα λαϊκά προάστια του Παρισιού και που συνήθως ανήκουν σε φυλετικές μειονότητες. Η οργή τους είναι συνήθως διαφορετική, κατευθύνεται ιδιαίτερα ενάντια στην αστυνομία, της οποίας θέλουν να αμφισβητήσουν τη χωροταξική και συμβολική επιβολή. Φυσικά, η νοσταλγία μιας ήρεμης και αξιοπρεπούς ζωής δεν είναι τόσο πρόδηλη σε αυτούς. Το να πάρουν εκδίκηση από την κοινωνική τάξη πραγμάτων είναι πιο πρόδηλο, εκδίκηση στην οποία δεν χρειάζεται να δώσουν ιδεολογική μορφή, αφού καταλαβαίνονται μεταξύ τους και κρατούν τις αποστάσεις τους από τις αλληλεπιδράσεις με τα κίτρινα γιλέκα αυτά καθ' εαυτά.

Και υπάρχουν και κάποιοι ελάχιστοι πιστοί της επανάστασης και της εξέγερσης, που έχουν σαστίσει μπροστά σε μια ισχυρή κοινωνικοπολιτική αμφισβήτηση που δεν τους έχει ανάγκη και ουσιαστικά αγνοεί την ύπαρξή τους.

Τι λέτε για τις «διεκδικήσεις» τους και την ιδεολογική τους εγγραφή στις κυρίαρχες πολιτικές κατηγορίες;

Το γεγονός ότι δεν αισθάνονται ιδιαίτερα κοντά στο κομματικοποιημένο πολιτικό σύστημα ερμηνεύεται συχνά ως απολίτικη στάση, ακόμα κι απ' τους ίδιους. Βέβαια, ο όρος τους έχει εσφαλμένα αποδοθεί απ' τους επαγγελματίες πολιτικούς και τα μίντια, κι εκείνοι τον υιοθέτησαν. Η στάση τους δεν έχει τίποτα το απολιτικό, έστω κι αν πολλοί από αυτούς διεκδικούν ευθέως το ότι «δεν κάνουν πολιτική». Διότι, έχουν μια πραγματικά συστημική και βαθιά πολιτικοποιημένη πρόσληψη των

πολιτικών θεσμών, κυρίως θεωρώντας ότι δεν χαίρουν νομιμοποίησης, όχι από φασιστική σκοπιά αλλά από την σκοπιά της εμπειρικής απόστασης.

Είναι σημεία που εκφράστηκαν με ασύλληπτη λεπτότητα υπό την ηχώ των χειροβομβίδων κρότου-λάμψης και μες στην ομίχλη των δακρυγόνων, στην οποία δεν είναι συνηθισμένοι/ες. Η άποψή τους είναι συνήθως ότι οι «ελίτ» είναι «εκτός εδάφους» οπότε δεν μπορούν να αντιληφθούν μια εμπειρία στην οποία δεν έχουν πλέον πρόσβαση. Σε μια λόγια και παράδοξη γλώσσα, θα λέγαμε ότι η κατανόηση της ακατανοησίας της οποίας οι ίδιοι είναι το αντικείμενο είναι οξύτατη. Αυτό ανακαλύπτεις ψάχνοντας στο βάθος των κλασικών φράσεων όπως ο Μακρόν/τα πολιτικά κόμματα/οι ελίτ/οι βουλευτές κλπ. «μας κοροϊδεύουν».

Ταυτόχρονα, στην πλειονότητά τους δεν ήθελαν, στην αρχή του κινήματος, να κυβερνήσουν τη χώρα, ήθελαν να κυβερνούνται σωστά διατηρώντας μια «κανονική» ζωή, ικανή να συντηρήσει μια κοινωνική ταυτότητα που τους φαίνεται αρμόζουσα. «Αγοραστική δύναμη» σημαίνει ζω από τη δουλειά μου χωρίς να χρειάζεται να στερούμαι τη θέρμανση, πηγαίνοντας στο σινεμά με τα παιδιά μου μια φορά το μήνα και μετά σ’ ένα φτηνό εστιατόριο, χωρίς να χρεώνομαι και να βάζω σε κίνδυνο το σπίτι ή το μαγαζί μου. Ωστόσο, εξελίχθηκαν μέσα σε αυτόν τον μήνα κινητοποιήσεων και σκέφτονται όλο και περισσότερο ότι είναι αδύνατον να κάνουν κατανοητή την κατάστασή τους σε όσους βρίσκονται σε μια άλλη κατάσταση, πράγμα που ενισχύει τους «αντικειμενικούς» δεσμούς μεταξύ τους.

Η αμοιβαία κατανόηση της κοινωνικοοικονομικής τους συνθήκης αρκεί, δεν έχουν ανάγκη να την αναπαραστήσουν μέσα από ένα δίπολο Αριστεράς-Δεξιάς για να την μοιραστούν. Γι’ αυτό και δεν συγκινούνται από τον εσπευσμένα εμπαθή λόγο των πολιτικών. θα λέγαμε ότι πρόκειται για ένα κίνημα με εκ των πραγμάτων θέση.

Αυτό που διαφαίνεται στα λόγια τους ολοένα και περισσότερο είναι η αναζήτηση της άμεσης δημοκρατίας χωρίς

προκαθορισμένες θέσεις και χωρίς ηγέτες. Ακούγεται με διάφορους τρόπους ότι το σύστημα αυτό από την εποχή της Γαλλικής Επανάστασης «έχει δώσει το καλύτερο που μπορούσε και τώρα δίνει το χειρότερο». «Είναι σάπιο, πρέπει να το αλλάξουμε».

Αυτό ακριβώς επιτρέπει την συνύπαρξη ανθρώπων που διεκδικούν την παροχή αλληλεγγύης καταρχήν στους Γάλλους κι έπειτα στους μετανάστες, με ανθρώπους που πριν την έναρξη του κινήματος, θεωρούσαν τους πρώτους φασίστες. Συζητώντας τώρα από μία θέση και μία εμπειρία τις οποίες μοιράζονται, αρχίζουν να πιστεύουν ότι μπορούν όχι να ξεπεράσουν αλλά να διατηρήσουν τις διαφωνίες τους βαδίζοντας παράλληλα. Με άλλα λόγια, αντιλαμβάνονται το έλλειμα μιας εξουσίας που επιβάλλει μια «συνεκτική» εκδοχή της πραγματικότητας. Η απουσία συνοχής τους προκαλεί λιγότερο φόβο απ' ότι η αδικία και η ξύλινη γλώσσα.

Από καθαρά εμπειρική σκοπιά, θα λέγαμε ότι αρχικό συνδετικό στοιχείο των κίτρινων γιλέκων είναι οι κοινές τους πρακτικές. Καταρχήν, το μπλοκάρισμα των δρόμων, των εμπορικών κέντρων, των λίγο ή πολύ νευραλγικών σημείων κυκλοφορίας του κεφαλαίου ή των εμπορευμάτων, και αμέσως μετά, οι συγκρούσεις με την αστυνομία στα σημεία των μπλόκων και οι σαββατιάτικες ταραχές στα κέντρα των πόλεων. Ένα ολόκληρο λεξιλόγιο της κλασικής Αριστεράς μοιάζει να κλονίζεται, η «γενική απεργία» δεν φαίνεται να ενδιαφέρει κανέναν, ο διαχωρισμός μεταξύ πασιφισμού και βίας διαρρηγνύεται σε κάθε στιγμή έντασης και κανείς δεν φαίνεται να θέλει να μπει σε κάποιο κόμμα που θα εκπροσωπούσε τα συμφέροντά του. Υπάρχει, ωστόσο, μεγάλη συνοχή στους στόχους των κίτρινων γιλέκων, η οποία αντικατοπτρίζεται στις πραγματικές δυσχέρειες που έχουν προκληθεί στην οικονομία, χωρίς μάλιστα να χρειαστούν προκαταρκτικές διαβουλεύσεις, και στην επιθυμία της πολιτικής εξουσίας να γίνει πάση θυσία διάλογος ενώ παράλληλα καταστέλλει με τρόπο πρωτόγνωρο. Πώς τα κίτρινα γιλέκα που συμμετείχαν στην έρευνά σας αναστοχάζονται και αναπαριστούν τις πρακτικές τους;

Δεν καταλήγουμε στην κριτική της οικονομίας μόνο μέσα από μια πολιτική ιδεολογία με εκπροσώπηση στη δημόσια σφαίρα. Καταλήγουμε -κι αυτός είναι ο δρόμος των κίτρινων γιλέκων- μέσα από την ασυμφωνία μεταξύ πρόσληψης και πρακτικής της ελεύθερης αγοράς. Θα παρατηρήσατε ότι ζητούν «οι μεγάλοι να πληρώνουν πολλά και οι μικροί λίγα». Πίσω απ' αυτή τη φράση βρίσκεται μια πολανιστική θέαση της οικονομίας, σύμφωνα με την οποία το οικονομικό παιχνίδι πρέπει να υπηρετεί μια αξιοπρεπή κοινωνική ζωή, της οποίας είναι αναπόσπαστο μέρος. Η μεγάλη συσσώρευση πλούτου δεν τους ενοχλεί, υπό τον όρο να είναι αρκετά λειτουργική στο κοινωνικό πεδίο. Αντίθετα, αν στόχος της είναι να ελέγχει την κοινωνία, ως εξουσία δηλαδή, θεωρούν ότι είναι νοσηρή και πολιτικά επιβλαβής.

Πάραυτα, οι «μεγάλοι» είναι ανύπαρκτοι στο πεδίο. Δεν μπορείς να μιλήσεις με τους μετόχους των πολυεθνικών. Μπορείς όμως να μιλήσεις με τους όμοιούς σου και να επιβραδύνεις το οικονομικό παιχνίδι έως ότου να χτυπηθεί η ομαλή λειτουργία της αγοράς. Εδώ, είναι σημαντικό ότι τα κίτρινα γιλέκα θεωρούν τον εαυτό τους καρδιά της γαλλικής κοινωνίας.

Έχουν συνείδηση πως χωρίς αυτούς τίποτα δεν μπορεί να λειτουργήσει, πράγμα που τους κάνει να αντιληφθούν ότι δεν πρέπει να σταματήσουν τη δουλειά και να υποστούν τις συνέπειες -όπως συμβαίνει σε μια απεργία- αλλά να εμποδίσουν αυτό που καθιστά δυνατή τη συγκέντρωση εξουσίας και πλούτου από «τις ελίτ» και «τους πλούσιους», ο αποτελεσματικός δηλαδή συντονισμός όλων των υπόλοιπων. Ανακάλυψαν ότι εμποδίζοντας ο ένας τον άλλον στον οικονομικό του ρόλο, επιδεικνύουν τη δύναμη και τη νομιμότητά τους! Είναι ένας αναστοχασμός που

προκύπτει απ’ την αλληλεπίδρασή τους και που, ακόμα μια φορά, δεν έχει ανάγκη από κάποιο συγκεκριμένο κέντρο που θα μετατρέψει τους συμμετέχοντες στο κίνημα σε εκτελεστικά όργανα.

Ορίστε πώς καταλήγουμε στα αστικά κέντρα των πόλεων και πιο συγκεκριμένα στα Ηλύσια Πεδία, το συμβολικό σημείο στέψης των νικητών: στρατιωτικών, πολιτικών, οικονομικών, αθλητικών, διεθνών καταναλωτών…

Αντίθετα από μια αριστερή λογική που διεκδικεί την απόστασή της από τα ισχυρά στρώματα, υπάρχει εδώ η δήλωση ότι τα στρώματα αυτά υπάρχουν επειδή «ο λαός» επιτρέπει το ανταγωνιστικό παιχνίδι που τους διατηρεί στην προνομιούχα τους θέση. Όταν τα κίτρινα γιλέκα λένε ότι «έδωσαν στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας τα κλειδιά της χώρας», δεν τοποθετούνται ως προς την πάλη των τάξεων αλλά ως προς ένα συσχετισμό λειτουργικού εντάλματος: λογικά προνόμια έναντι καλής διακυβέρνησης. Είναι ξεκάθαρο στα λόγια τους ότι προσφέρουν στις ελίτ την εξουσία έναντι μιας «κανονικής» ζωής, δηλαδή αξιοπρεπούς, δίκαιης, σεβαστής. Θα είναι πολύ ενδιαφέρουσα η εμβάθυνση της ανάλυσης του συγκεκριμένου πολιτικού συσχετισμού.

Πολλά ειπώθηκαν για το μίσος
που τρέφουν για τους «επιδοματίες». Πρόκειται για απόρριψη των αστικών
περιφερειών, ή και περιφρόνηση προς ένα ολόκληρο κομμάτι της γαλλικής
κοινωνίας;

Μία πρώτη ανάγνωση των δεδομένων μου συνηγορεί εδώ την αθώωση. Η σχέση τους με την εργασία είναι πρωτίστως μια σχέση διατήρησης της αυτονομίας τους και τροφοδότησης μιας κατάλληλης, και δη περήφανης, κοινωνικής ταυτότητας. Όταν σου λένε «Εγώ, κύριε, δουλεύω, δεν είμαστε επιδοματίες, μπεκρούλιακες, ναρκομανείς, μηδενικά, όπως θέλουν να μας παρουσιάσουν», αναπτύσσουν τη σκέψη τους στα πλαίσια μιας πολύ ξεκάθαρης τοποθέτησης, με τα παρακάτω σημεία κορύφωσης.

Πρώτον, πρέπει να κάνεις τα πάντα για να μην εξαρτάσαι από τη βοήθεια των άλλων, της κοινωνίας, του κράτους…

Πρόκειται για το κεντρικό πιστεύω όσων θεωρούν ότι δικαιούσαι να μην παραγκωνίζεσαι, δεδομένου ότι το να μην μπορείς να συμμετέχεις με τις δικές σου δυνάμεις σε μία ανταγωνιστική κοινωνία αποτελεί εκ των πραγμάτων παραγκωνισμό. Τα κίτρινα γιλέκα απορρίπτουν, επομένως, με τρόπο κατηγορηματικό τη στάση του αποκλεισμένου, του θύματος, εκείνου που είναι αντικείμενο εκμετάλλευσης, που χάνει.

Έπειτα, αυτό που τους αποδίδει την κοινωνική τους ταυτότητα, είναι η σχέση με την εργασία ως αποκλειστική πηγή εισοδήματος -οι άνθρωποι αυτοί δεν έχουν εισόδημα από ακίνητη περιουσία. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να είσαι έτοιμος να δουλέψεις σκληρά, έστω και για να ανταπεξέρχεσαι απλώς στα απαραίτητα και να τροφοδοτείς την κοινωνική ταυτότητα της αυτονομίας. Τρίτον, επειδή στην πλειονότητά τους δεν έχουν γνωρίσει ρατσιστικές διακρίσεις, δεν βλέπουν το σύστημα ως φορέα αποκλεισμού. Το κεντρικό αξίωμα της κοινωνικοποίησης τους είναι ότι όλοι πρέπει να μπορούν να τα καταφέρουν αν πραγματικά το θέλουν. Έως τη στιγμή που γεννήθηκε το κίνημά τους, αρνούνταν να αποδεχτούν ότι η κατάστασή σου μπορεί και να μην σου επιτρέπει να παλέψεις, ότι δομικά δεν υπάρχει θέση για σένα.

Αυτό είναι που τους απομακρύνει από τις δύο άλλες κατηγορίες: από τα στρώματα τα οποία έχουν σαφή συνείδηση του ότι οι διακρίσεις που υφίστανται εμποδίζουν την κοινωνική τους αυτονομία, και από τα τμήματα των λαϊκών και μικροαστικών στρωμάτων τα οποία ανέπτυξαν μια κριτική πολιτική ιδεολογία λίγο ή πολύ προσανατολισμένη στην πάλη των τάξεων. Οι δύο αυτοί πληθυσμοί έχουν δομήσει τρόπους που εξουδετερώνουν το στίγμα του «επιδοματία». Αντίθετα, τα αμέσως κατώτερα στρώματα διατηρούν πάση θυσία το υπόβαθρο της κοινωνικής τους επάρκειας, του ότι δηλαδή το «σύστημα» δεν μπορεί να τους υποβαθμίζει καθιστώντας τους «εξαρτώμενους».

Να λοιπόν γιατί τα κίτρινα γιλέκα επιμένουν τόσο σε αυτό το

σημείο. Δεν πρόκειται για ηθελημένη άρνηση αλληλεγγύης, αλλά για αντανακλαστικό κοινωνικής άμυνας. Εξάλλου, η αλληλέγγυα οργάνωση τους μέσα από πολιτικές, εθνικές, διεμφυλικές και ηλικιακές συνισταμένες αποδεικνύει ότι το πρόβλημα δεν έγκειται στην ικανότητά τους για ένα αμοιβαίο δούναι και λαβείν. Τα μπλόκα, σε όλη τη Γαλλία, δεν λειτουργούν από μόνα τους. Ο καθένας συμμετέχει ανάλογα με τις ικανότητες του και σύμφωνα με τις ανάγκες του, αν αυτό σας θυμίζει κάτι.

Τώρα λοιπόν βρίσκονται αντιμέτωποι με την τρομερή συνειδητοποίηση ότι μπορεί να έχεις κάνει τα πάντα, να έχεις προσπαθήσει τα πάντα μέσα από τη δουλειά, και να μην τα φέρνεις πια βόλτα. Εδώ βγάζει νόημα η ακατανόητη για πολλούς παρατηρητές στάση, η οποία συνοψίζεται στην επωδό «**δεν θέλουμε περισσότερα λεφτά, θέλουμε λιγότερους φόρους**». Αυτό που λένε είναι ότι οι ίδιοι δεν είναι ελλειμματικοί, καταφέρνουν να κερδίζουν αρκετά ώστε να μην έχουν ανάγκη τα επιδόματα. Το έλλειμμα είναι από την πλευρά των ελίτ και της φορολογικής τους πολιτικής που επίπλαστα μεταμορφώνει απόλυτα κατάλληλους πολίτες σε ανθρώπους που χρειάζονται βοήθεια.

Έχουμε την εντύπωση ότι τα
κίτρινα γιλέκα ήρθαν από το πουθενά, ότι δεν έχουν καμία πολιτική ιστορία,
καμία ιδεολογική κληρονομιά, πράγμα που αντικειμενικά μοιάζει αδύνατο. Τι είναι
αυτό που μας διαφεύγει από το ιδεολογικό τους αρχιτεκτόνημα και που τους κάνει
τόσο απροσδιόριστους ως κίνημα;

Αρκετές πλευρές που αυτή τη στιγμή προσπαθώ να καταλάβω
σ’ ένα πρώτο επίπεδο. Για παράδειγμα, είτε ως τώρα ήταν δεξιοί, αριστεροί ή
απολιτικοί, συστηματικά αναφέρονται στους προγόνους, στους απογόνους, στους
φίλους και τους γνωστούς τους. Ο λόγος τους είναι διάσπαρτος από παρατηρήσεις
σε σχέση με την αξιολύπητη κατάσταση των γονιών τους, τη δική

τους αδυναμία να
ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους απέναντι στις γενιές που προηγούνται ή
έπονται, και την αγωνία για το ότι δεν μπορούν πια να προφυλάξουν τα παιδιά
τους από το ενδεχόμενο εξάρτησης, αβεβαιότητας, παραγκωνισμού. Μιλούν για τους
φίλους και τις φίλες τους που έχουν αρρώστους ή ανάπηρους γονείς, συνταξιούχους
με εισόδημα κάτω από τα όρια της αξιοπρεπούς διαβίωσης. Οι πιο ευκατάστατοι
αναφέρονται σχεδόν πάντα σε συγκεκριμένα παραδείγματα του οικογενειακού ή
φιλικού τους περιβάλλοντος.

Η επιμονή αυτή είναι πολύ ιδιαίτερη, και μου φαίνεται ότι
αντιπροσωπεύει μία κριτική πολιτική ανάλυση που έχει το καλούπι του ατομικού.
Δεν επιδιώκουν την ανατροπή της σημερινής κοινωνίας στο σύνολό της, θέλουν
αντίθετα να αποδείξουν ότι μπορεί εύκολα να κατευθυνθεί σε δίκαιες και
ορθολογικές λύσεις. Αρκεί να πάψουμε να αγνοούμε όσους επιζητούν να ζήσουν
αξιοπρεπώς από την εργασία τους. Κατά συνέπεια, το πρόβλημα δεν είναι το
κοινωνικοοικονομικό σύστημα, το οποίο θεωρούν ελαστικό, το πρόβλημα είναι το
πολιτικό σύστημα!

Θα μπορούσαμε να κάνουμε λόγο για μια πολιτική ιδεολογία
την οποία θα ονόμαζα «εμπειριακή». Η πληθώρα ατομικών εμπειριών φέρνει στην επιφάνεια
-με τη βοήθεια του ίντερνετ- μια πολιτική ιδεολογία νευρωνικής αρχιτεκτονικής, όπου τα άτομα μπορούν να προσαρμόσουν
τη συνεισφορά τους, χωρίς να εμποδίζεται η ανάδυση μιας συλλογικής δομής που

όλοι/ες αναγνωρίζουν ως κοινή δημιουργία. Αν η έρευνά μου το επιβεβαιώσει, θα
χαρώ πολύ να εισηγηθώ ότι η αυθόρμητη άμεση δημοκρατία κάνει τα πρώτα της
βήματα σ' ένα ξέσπασμα πολιτικής ωριμότητας, που το χαρακτηρίζει η ηρεμία και η
εμπιστοσύνη.

Τι σημαίνει για εσάς ο όρος «εμπειριακή πολιτική»;

Έχω παρακολουθήσει, στο πεδίο ή μέσα από ερευνητικές εργασίες, αρκετά κινήματα, κυρίως «το κίνημα των πλατειών» στην Ελλάδα. Η διασύνδεση μεταξύ κοινής λαϊκής εμπειρίας και πολιτικής ιδεολογικοποίησης δεν επιτελούνταν. Η «συστημική» κατανόηση, για την οποία διαβεβαίωναν στρατευμένοι και διανοητές, δεν συγχωνευόταν με την ανάλυση των καθημερινών απτών προβλημάτων. Ήταν λυπηρό να παρατηρείς ένα κομμάτι του Συντάγματος να ασχολείται αιωνίως με τα ιδεολογικά προαπαιτούμενα του νέου κοινωνικοπολιτικού κόσμου, και ένα άλλο να επικεντρώνεται στους πλειστηριασμούς που είχαν ξεκινήσει οι τράπεζες ενάντια σε πολίτες και χρεωμένες επιχειρήσεις, ένα άλλο στις διακρίσεις που υφίστανται διάφορες κοινωνικές κατηγορίες, κοκ.

Οι συμμετέχοντες ήταν υπερβολικά κολλημένοι στα προβλήματά τους, αν μπορεί να μου επιτραπεί η ασεβής αυτή παρατήρηση, γιατί βίωναν τα συγκεκριμένα προβλήματα σαν ξαφνικές αλλαγές που δεν αποτελούσαν στοιχείο της «κανονικής» τους συνθήκης. Απέδιδαν λοιπόν την ανωμαλία αυτή στις παρεκτροπές της επαγγελματικής πολιτικής τάξης, επιζητώντας την επιστροφή στην προηγούμενη συνθήκη. Όσοι και όσες για καιρό είχαν ζήσει δυσκολίες και «η κρίση» δεν είχε αλλάξει τη δική τους συνθήκη, δεν εισακούονταν καθόλου μέσα στο κίνημα και συνήθως δεν συνέπασχαν με τον πόνο της τάξης εκείνης που είχε μόλις καθαιρεθεί και που πάση θυσία ήθελε να είναι από πάνω και να συνεχίσει να τους αγνοεί.

Αντίθετα, με τα κίτρινα γιλέκα, βλέπουμε την ιδιοποίηση

αυτής της μακρόχρονης «κανονικής» συνθήκης η οποία φθείρει και σιγά-σιγά
χειροτερεύει, ακόμα και σε διαγενεακό επίπεδο. Δεν πρόκειται για μία
αναγνωρίσιμη πτώση, αλλά για μία αναλλοίωτη συνθήκη του Εγώ. Εδώ βρίσκεται και
το νόημα κάποιου που είναι 25 χρονών και σου λέει ότι ήταν καλύτερα την εποχή
του φράγκου γιατί μπορούσαμε να αγοράσουμε «δύο φορές περισσότερα πράγματα από
ότι με το ευρώ» ή σου μιλάει για το δημοψήφισμα για τη συνθήκη του Μάαστριχτ
όπου δεν είχε καν γεννηθεί. Όλα αυτά ανήκουν σε ένα μακρό συνεχές, η ουσία του
οποίου είναι «δουλεύω και δεν ενοχλώ κανέναν». θέλουν λοιπόν να δείξουν την
κατάστασή τους, τον πόνο τους, τη δυσκολία τους, αυτό το οποίο στερούνταν μέσα
στην επιθυμία τους να τα καταφέρουν. Να λοιπόν πώς ένα κίτρινο γιλέκο πίσω από
ένα παρμπρίζ μεταδίδει χρόνια ολόκληρα κοινής εμπειρίας που ως σήμερα δεν είχε
κοινοποιηθεί. Σε μεγαλύτερη κλίμακα, είναι η συνθήκη της ομάδας αλληλοβοήθειας
που σε καθησυχάζει ότι δεν είσαι παράταιρος και ότι δεν είσαι υποχρεωμένος να
σιωπάς διακριτικά προκειμένου να διατηρήσεις τον αυτοσεβασμό σου.

Η πολιτικοποίηση έρχεται στο πλαίσιο αυτής της κοινής πηγής εμπειρίας, χωρίς διανοητικοποίηση ή ιδεολογική διαμεσολάβηση.

Δεν χρειάζεται να αποφασίσεις αν ο κόσμος είναι δίκαιος ή άδικος, αν η ελεύθερη αγορά είναι κάτι καλό, αν το λάθος είναι του τάδε πολιτικού κόμματος, αν η Ευρώπη μπορεί ή όχι να υποδεχθεί περισσότερους μετανάστες, αν πρέπει να εθνικοποιηθούν οι μεγάλες εταιρείες… εν ολίγοις το να «είσαι

μέσα στα σκατά» γεννά στο εσωτερικό του κινήματος μία πολιτική συνείδηση που διαχέεται από την αφετηρία της κοινής εμπειρίας και επιστρέφει σε αυτήν. Οι δεσμοί δεν χρειάζεται να χτιστούν ή να συντηρηθούν ιδεολογικά κυνηγώντας τις ασυνέχειες. Οι δεσμοί είναι εκεί από την αρχή και θα είναι εκεί και στο τέλος, έστω κι αν υπάρχει εναντίωση στις προτάσεις των ομοιών τους.

Βέβαια αυτό ισχύει και σε μία οικογένεια ή σε μία παρέα φίλων, πριν το ίντερνετ όμως κάτι τέτοιο ήταν αδύνατο. Δεν μπορούσες να κοινοποιήσεις ευθέως την κατάστασή σου σε αγνώστους/ες, και μάλιστα σε εκατομμύρια αγνώστους/ες. Η δυνατότητα αυτή μας οδήγησε στη συνειδητοποίηση ότι το μοίρασμα της εμπειρίας σε μεγάλη κλίμακα είναι εκ των πραγμάτων φαινόμενο πολιτικό και ισχυρή διεκδίκηση αλλαγής. Η εμπειρία έγινε το συνδετικό υλικό, η ιδεολογική αντιπαράθεση δεν είναι παρά ένα εργαλείο.

Τελικά, τι πιστεύετε για τη δυναμική του κινήματος; Οι μιντιακοί σχολιαστές δεν διακρίνουν καμία άλλη προοπτική πέρα από το ξεφούσκωμα ή τον σχηματισμό μιας συνήθους μορφής πολιτικής δύναμης. Υπάρχουν κι άλλες δυνατότητες που θα μπορούσαν να διαφυλάξουν τον ιδιαίτερο χαρακτήρα των κίτρινων γιλέκων;

Το νόημα της εξέλιξης είναι ακριβώς ότι δεν είναι προβλέψιμη. Αν αυτές οι καθησυχαστικές για τις εδραιωμένες εξουσίες πιθανότητες είναι αληθινές, δεν αποκλείεται να γίνει το κίνημα μόνιμος πόρος της πολιτικής ζωής και να επανεμφανίζεται κατά καιρούς ανάλογα με τη συγκυρία. Δύο παράγοντες είναι κεφαλαιώδους σημασίας. Πρώτον, η σχέση με τη βία και την αστυνομική καταστολή. Τα κίτρινα γιλέκα πρέπει να βρουν τρόπους να αποφύγουν τόσο την οριοθέτησή τους από την

αστυνομία όσο και την αντιπαράθεσή τους με αυτήν. Το ζητούμενο δηλαδή είναι να την καταστήσουν ασύνδετη και αναποτελεσματική. Έχουν ήδη απόλυτη συνείδηση του ότι απορρίπτουν τη βία, έστω και αν αναγνωρίζουν -με λύπη- ότι οι θεσμοί δεν αντιδρούν παρά μόνο στις συγκρούσεις. Είναι λοιπόν πιθανό άλλες ομάδες να υπηρετήσουν αυθόρμητα τη διατήρηση της εντυπωσιακής άσκησης πίεσης, ενώ τα κίτρινα γιλέκα ισχυροποιούνται ως διαρκές δίκτυο επιρροής που διαπερνά τη γαλλική κοινωνία.

Ο δεύτερος παράγοντας είναι η αποφυγή σχηματισμού εκπροσώπησης και ηγεσίας. Θα ήταν προφανώς μια τραγική αφομοίωση που δεν θα επέφερε παρά περιθωριακές διευθετήσεις στο πολιτικό μας σύστημα, απονεκρώνοντας γοργά όλες τις δυναμικές του κινήματος για ολόκληρη την Ευρώπη, ή και πέρα από αυτήν.

Τέτοια είναι σίγουρα η βαθύτερη και σχεδόν απροκάλυπτη επιθυμία των θεσμικών εδραιωμένων οργάνων: να δουν τα κίτρινα γιλέκα να «ωριμάζουν», μπαίνοντας στους αθόρυβους διαδρόμους των υπουργείων και τα τραπέζια των συνδικαλιστικών διαπραγματεύσεων. Θα παρατηρήσατε ότι το κίνημα αρνήθηκε να μην μεταδίδονται απευθείας στο ίντερνετ όλες οι επαφές με την εξουσία, πράγμα που δείχνει την βαθιά πολιτική του ωριμότητα. Η ύψιστη μορφή δικαιοσύνης είναι η απόλυτη δημοσιότητα, η μόνη ικανή να εμποδίσει την οριοθέτηση των διακυβεύσεων από συγκεκριμένους χώρους. Αν τα κίτρινα γιλέκα καταφέρουν να κρατήσουν τη σωστή απόσταση από τις εδραιωμένες εξουσίες παραμένοντας ορατά από καιρό εις καιρό, το κίνημά τους θα έχει μεγάλες πολιτικές συνεισφορές.

Σε κάθε περίπτωση, εκείνο το οποίο έχει συντελεστεί ήδη από τα κίτρινα γιλέκα θα αφήσει ανεξίτηλο ίχνος στον πολιτικό μετασχηματισμό των μετά-βιομηχανικών κοινωνιών.

Ο **Μιχάλης Λιανός** είναι καθηγητής στο πανεπιστήμιο της Ρουέν και διευθυντής του περιοδικού *«European societies»* της Ευρωπαϊκής Κοινωνιολογικής Εταιρείας. Είναι ο συγγραφέας του

βιβλίου *«Le nouveau contrôle social – Toile institutionnelle, normativité et lien social»*.

Αυτοματοποίηση, Έλεγχος & το Κίνημα Make Amazon Pay! | B-Fest (Βίντεο)

"Αυτοματοποίηση, Έλεγχος & το Κίνημα Make Amazon Pay!". Παρακάτω ολόκληρο το βίντεο της ομιλίας και της συζήτησης που έλαβε χώρα στις 26 Μαϊου 2018 στα πλαίσια του B-FEST 7.

Εισηγήσεις:
Christian Krähling (εργαζόμενος της Άμαζον)
John Malamatinas (ακτιβιστής)
Γρηγόρης Τσιλιμαντός (περ. Βαβυλωνία)

Οι εργαζόμενοι από την Amazon στη Γερμανία, συμμετέχουν στην εκστρατεία ***Make Amazon Pay!***. Στο B-FEST μίλησαν για τον αγώνα τους και τη νέα εποχή συνδικαλισμού που αναδύεται μέσα σε ένα περιβάλλον αυτοματοποίησης και ελέγχου, με την υπόσχεση του "έξυπνου" μέλλοντος.

Ήδη από το 2014, μάχονται χιλιάδες εργαζόμενοι της Amazon. Η εταιρεία εφοδιασμού και υψηλής τεχνολογίας έχει επεκτείνει ταχύτατα το δίκτυό της. Τα κέντρα εκτέλεσης των παραγγελιών είναι οι πραγματικοί βιομηχανικοί χώροι του σημερινού καπιταλισμού. Χιλιάδες άνθρωποι εκτελούν καθημερινά μία εξαντλητική και μονότονη εργασία ενώ ό,τι κάνουν ηχογραφείται και αναφέρεται στους ανωτέρους τους. Από αυτό το είδος εργασίας κερδίζουν, τουλάχιστον, όλοι όσοι έχουν υποκύψει στον εθισμό παραγγελιών μέσω του διαδικτύου ή όσοι εξαρτώνται από το σύστημα παράδοσης πακέτων. Οι απεργίες των εργαζομένων στην

Amazon έχουν προχωρήσει σε διεθνές επίπεδο με τους εργάτες να επικοινωνούν μέσω του ***Amworkers,*** μια προσπάθεια διεθνούς δικτύωσης των εργαζομένων από τα κάτω.

Η **Make Amazon Pay!** έκανε την πρώτη της εμφάνιση τον Νοέμβριο του 2017 με μια εβδομάδα δράσης ενάντια στο Black Firday. Η εκστρατεία θέλει να ευαισθητοποιήσει την κοινωνία για τις εξελίξεις στον τομέα της τεχνολογίας και τις επιρροές της σε κάθε μέρος της ζώης και εργασίας, ενάντια στα σχέδια του Τζεφ Μπέζος και των φίλων του από το Silicon Valley.

Περισσότερες πληροφορίες στο άρθρο του **John Malamatinas Επιτήρηση, Αποθήκευση & «Έξυπνο» Μέλλον: Η Περίπτωση της Amazon**.

PAY!
B-FEST
PIO
Amazon
B-FEST
B-FEST